norden

Nordisk Ministerråd

Ved Stranden 18
DK-1061 København K

www.norden.org

NORDISKE ARBEJDSPAPIRER

N O R D I C W O R K I N G P A P E R S

CBD og Ramsar i småsamfund

Implementering af Biodiversitets- og Ramsarkonventionen
i nordiske småsamfund,

workshop i Tórshavn den 11.–12. september 2014

<http://dx.doi.org/10.6027/NA2015-919>
NA2015:919
ISSN 2311-0562

Dette arbejdspapir er udgivet med finansiel støtte fra
Nordisk Ministerråd. Indholdet i arbejdspapiret afspejler
dog ikke nødvendigvis Nordisk Ministerråds synspunkter,
meninger, holdninger eller anbefalinger.

Implementering af Biodiversitetskonventionen og Ramsarkonventionen i nordiske småsamfund – rapport fra workshop i Tórshavn den 11.-12. september 2014

Indholdsfortegnelse

Forord	7
Sammendrag	9
English summary	12
2. Introduktion	24
2.1 Formål med workshoppen	24
2.2 Deltagelse af eksperter	25
2.3 Udfordringer i nordiske småsamfund i konventionssammenhæng	27
2.4 Ratificering af naturkonventioner i nordiske småsamfund	27
3. Status for implementering af Ramsarkonventionen i nordiske småsamfund	29
3.1 Overordnet status – alle lande	29
3.2 Færøerne	32
3.3 Grønland	34
3.4 Island	35
3.5 Åland	37
4. Status for implementering af Biodiversitetskonventionen i nordiske småsamfund	39
4.1 Overordnet status – alle lande	39
4.2 Færøerne	41
4.3 Grønland	42
4.4 Island	43
4.5 Åland	45
5. Ramsar konventionen og "Implementerings-checklister"	47
5.1 Generelt om Ramsarkonventionen	47
5.2 Ramsar "Implementerings-checkliste"	51
6. "Implementerings check-liste" for biodiversitetskonventionen	55
6.1 Generelt om Biodiversitetskonventionen	55
6.2 Checkliste i forhold til udarbejdelse af en NBSAP	60
7. Konklusioner og anbefalinger	62
7.1 Konklusioner	62
7.2 Anbefalinger	63
8. Bilag	65
8.1 BILAG 1: Deltagerliste	65
8.2 BILAG 2: Workshop program	66
8.3 BILAG 3: Oplægsholdere	68
9. Præsentationer fra WS	69

Forord

Gennem arbejdsgrupperne i miljøsektoren i Nordisk Ministerråd, har de nordiske lande mulighed for, gennem projekter at samarbejde om f.eks. implementering af internationale natur- og miljøkonventioner, så som Biodiversitetskonventionen, Ramsarkonventionen, Verdensarvskonventionen, Montreal-protokollen og Kyoto-protokollen under Klimakonventionen. De små lande har ofte en særlig udfordring i forhold til at kunne deltage i det internationale samarbejde på miljøkonventionsområdet, og især er det en stor udfordring for landenes forholdsvis små forvaltninger fuldt ud at kunne implementere disse konventioner. Den relevante ekspertviden, som findes i små samfund, vil typisk være mere begrænset og f.eks. indenfor en bestemt konvention.

Derfor er det oplagt at natur- og miljøforvaltningerne i små lande danner et netværk omkring et samarbejde om implementering af natur- og miljøkonventioner.

Implementering og netværksdannelse var også tanken bag idéen til projektet "Implementering af Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen i nordiske småsamfund", som var titlen på en workshop i Tórshavn, som blev afholdt i dagene 11. - 12. september 2014, hvor repræsentanter for natur- og miljøforvaltninger i nordiske småsamfund Grønland, Island, Færøerne og Åland deltog, og hvor det konkrete produkt er nærværende rapport.

Rapporten er primært en præsentation af informationerne fra workshopen, således at deltagere på workshopen og alle andre kan få nytte af materialet. Desuden er der et afsnit med anbefalinger. Flere af deltagerne har – foruden at levere en kopi af deres præsentation – også bidraget på anden måde til denne rapport. Rapporten er skrevet af Maria Gunnleivsdóttir Hansen, Umhvørvisstovan, Færøerne, som også har fungeret som projektkoordinator.

Workshopen blev finansieret af Nordisk Ministerråds arbejdsgruppe for terrestriske økosystemer (TEG gruppen).

Februar 2015

Suni Petersen,
Projektleder

Sammendrag

Rapporten indeholder en beskrivelse af status for implementering af Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen i Island, Grønland, Færøerne og Åland. Fokus har især været på hvad landene har gennemført af aktiviteter men også, hvad der mangler for at landene er opdateret i forhold til at have implementeret konventionernes artikler. Det drejer sig f.eks. om forvaltningsplaner/strategier, organisering, nationalt og lokalt samt om konventionerne er implementeret i tilstrækkelig grad i lovgivningen.

Foruden at give en generel introduktion til de krav og anbefalinger som henholdsvis Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen stiller til de deltagende lande, gives der også i rapporten bud på, hvad lande med forholdsvis små forvaltninger kan gøre for at leve op til artikler og anbefalinger i disse konventioner. Der er således opstillet en "implementerings-checkliste" for hver konvention, så man som forvaltning - lille som stor - på en enkel måde kan danne sig et overblik over hvilke konventionskrav, der er gældende, og hvordan tilgangen til en *need-to-do* implementering kunne se ud.

Implementerings-checklisten for Ramsar konventionen er organiseret i niveauer, et overordnet niveau, et nationalt niveau og et område niveau, desforuden er der en checkliste for kommunikation.

Implementeringschecklisten for Biodiversitetskonventionen i forhold til udarbejdelse af en NBSAP er delt op i tre trin, herunder en indledende checkliste vedr. kortlægning af viden og mangler etc., udvikling af strategier og handlingsplaner (NBSAPs) og endelig en checkliste til vedtagelse og gennemførelse af en national biodiversitetsstrategi og handlingsplan.

Rapporten ender med nogle anbefalinger om fremtidigt samarbejde om implementering af Ramsar og Biodiversitetskonventionen.

English summary

A workshop was held in the Faroes in September 2014 with the aim to present status and enhance future implementation of two Multilateral Environmental Agreements namely the Ramsar Convention and the Convention on Biological Diversity (CBD) in small Nordic countries comprising the Faroes, Iceland, Greenland and Åland. More specifically aims were to a) contribute to a targetted and effective implementation of the two conventions, b) share experiences, c) promote the establishment of implementing networks and d) develop simple “needs to do” checklists for implementation of the main requirements and decisions.

The challenge for small countries is that resources are limited but convention requirements remain the same to small countries as they are to large countries. Greenland, Faroes and Åland are not sovereign states and Åland is a Member to the EU through Finland and thereby also bound to EU legislation under the EU Habitat and Bird Directives.

1.1 A status on the implementation of the Ramsar Convention

All countries have designated Ramsar Sites which is a prerequisite to enter the convention. The Faroes 3, Greenland 11, Iceland 6 and Åland 2. Iceland has developed management plans for two of their sites i.e. Vatnajökul and Mývatn-Laxá and the Faroes and Greenland have initiated management planning. None of the states have yet established a national Ramsar Committee.

Implementation of Ramsar in national legislation has partly been undertaken in Iceland and in Greenland a Ramsar statutory order is underway. Both Iceland and Greenland have participated in international activities in the Conference of the Parties or European meetings and Greenland has recently been Chair for the regional Nordic Baltic Ramsar Initiative (NorBalWet) 2012-14. Iceland and Greenland do also submit individual national reports to the Ramsar Secretariat. A status for each country is given below:

The Faroes: The Danish ratification of the Ramsar Convention in 1977 did also include the Faroes. The Faroese government “Føroya Landsstýri” decided in 2010 to work on the designation of the first Ramsar sites and included five pilot areas and in 2011 three sites were given priority and eventually designated in 2012. In one of the three

sites, Nólsoy, a local Ramsar Committee has been established and management planning initiated and monitoring of selected breeding seabirds (Atlantic Puffin, Leach Storm Petrel and Guillemot) is undertaken at the three sites. The experiences so far is that progress is steady but advancing slowly and that the Faroese nature management legislation is outdated and the implementation of Ramsar usually depend on rather few committed persons.

Greenland: Eleven Greenlandic Ramsar sites were designated in 1987 and subsequently one additional site has been designated in NE Greenland in 2011 (Ørsted Dal). The areas have been designated on the basis of the occurrence of waterbirds especially breeding geese and ducks and the total Ramsar area comprises about 13.000 km². No management or monitoring plans have been developed and no local Ramsar Committees have yet been established with a few exceptions. A Ramsar Advisory Missions went to Greenland in 2009. In Greenland focus in the coming years will be on the implementation of national legislation and management planning primarily in areas with human activity. In addition it is planned to update Ramsar Information Sheets (RIS) for the Greenlandic Ramsar sites.

Iceland: Six Ramsar sites have been designated and proposals for additional sites are considered with a focus on adding sites comprising seabird colonies to the list. A visitor center is established in the famous wetland Mývatn/Laxá Ramsar area and guides are available. Local offices of the national Ramsar authority Umhverfisstofnun are established in eight locations outside Reykjavík. Research on wetlands functions and restoration is undertaken by a research team in Hvanneyri and include creation of public awareness on wetlands. It is decided to establish a national Ramsar Committee on Iceland. Updated Ramsar Information Sheets (RIS) have been developed for three areas.

Åland: Two Ramsar sites have been designated covering about 68 km² (Björkör-Lågskär) and 230 km² (Signillskär-Märket) respectively and these sites do also have status as European Natura 2000 sites. One bird field stations is operating in each of the two areas.

1.2 A status on the implementation of the Convention on Biological Diversity (CBD)

Iceland is the only State to have a National Biodiversity Strategy and Action Plan (NBSAP) developed as well as a national Biodiversity Committee. Moreover, Iceland participates in the CBD Conferences (COPs) held each second year and Greenland does normally also participate in

the COPs and both states have implemented, at least partly, CBD in their legislation. The Faroes and Åland are less active and apart from a Faroese report to the CBD in 2005 only few activities are undertaken.

The Faroes: Ratified the CBD with Denmark in 1993 endorsed by the Faroese Parliament. Some of the CBD related projects carried out include the registration of red-listed species in which for example birds and plants are evaluated, awareness raising in the media as part of the countdown 2010 campaign and a post card campaign to mayors in the municipalities on various islands with a focus to highlight different pre-selected species. Only three areas including two lakes and a beach area are protected according to the law on nature protection from 1970.

Greenland: Ratified the CBD with Denmark in 1993 under the assumption that it would not become an economical burden to Greenland. Greenland prepares its own report on progress to CBD and participates in the Danish delegation to COP. A Greenlandic redlist of species was developed in 2008 and legislation has taken onboard some CBD issues including access to genetic resources and sharing of benefits. A law on nature protection is from 2003. A network project aims to identify important nature areas in Greenland to be candidate Protected Areas (PAs) and will result in publication on biological core areas in West and Southern Greenland as a follow up to the CBD work on PAs. Moreover, a number of landscape protections have a relation to the CBD including 12 areas already protected including marine protected areas. Greenland is very active in the biodiversity group "Conservation of Arctic Flora and Fauna (CAFF)" under the Arctic Council and a resulting milestone publication: "The Arctic Biodiversity Assessment" which is a thorough assessment of arctic biodiversity including its threats and with conservation recommendations.

Iceland: A relevant Committee has been established comprising members from different ministries and research institutions. A national biodiversity strategy was developed in 2008 and included 25 activities and a resulting action plan with 48 actions both involving short- and long term activities as well as monitoring. The national legislation does also include biodiversity related policy papers including a plan for nature protection, a policy on sustainable development, protection of Birch forests, vulnerable marine habitats and a master plan for hydro- and geothermal energy. A total of 113 Protected Areas have been designated covering about 20,000 km² and they are usually with a conservation plan. National redlists have been developed for birds in 1996, mosses, lichens and algae in 2000 and plants in 2009. Moreover, mapping of Invasive Alien Species (IAS) has been conducted.

Åland: No systematic approach exists in the implementation of CBD, however, activities are undertaken which falls under the CBD framework. One such example includes a new strategy for sustainable development. Moreover, Åland is a zone where Genetically Modified Organisms (GMOs) are forbidden. Åland has about 50 nature reserves and a first restoration plan for one of these sites has been developed. About 90 EU Natura 2000 areas are designated under the EU Habitat and Bird Directives and work has started to contribute to achieve favorable conservation status for the nature and habitat types including for birds in these areas.

One of the aims of the Faroese 2014 workshop was the development of simple checklists for implementation the most central requirements of the Ramsar Convention and CBD in a format adapted to small administrations.

1.3 Input to the implementation of the Ramsar Convention - requirements and checklist

The Ramsar Convention contains three overall pillars which include a) wise use of all wetlands, b) designation and management of wetlands of international importance (Ramsar sites) and c) international cooperation. In general degradation and loss of wetlands (both inland and coastal) is continuing more rapidly than for other ecosystems according to several studies including e.g. the The Economic of Ecosystems and Biodiversity (TEEB) especially due to water regulation, agricultural impacts and overall land-use changes among other drivers.

Important requirements and/or recommendations of the convention include:

- Management planning in Ramsar sites.
- Impact assessments.
- National inventories.
- Development and submission of national Ramsar reports.
- Wetlands research.
- Training of relevant personnel.
- Annual payment to cover cost of the secretariat etc.

1.4 Ramsar sites and management planning

An important requirement is for countries to develop management plans for their Ramsar sites. Based on EU experience guidance on management planning include the use of planning cycles i.e. the revision of plans on a regularly basis as new information becomes available. A Ramsar man-

agement plan would ideally link to the Ramsar Information Sheet (RIS) and assist in collecting and using information for the RIS which should be updated every sixth years. One important management activities include the identification of the ecological character of a Ramsar site and defining management objectives for a site including specific objectives linked to the criteria for which a site has been designated.

Furthermore a plan would include site-specific pressures and threats and a time bound action plan for implementation in each management cycle. Monitoring is important both of progress and effectiveness in order to justify resources spent on management activities.

In defining the “ecological character” of a Ramsar site Parties are advised to consult the RIS for the site where definitions of the *critical ecological components, processes and services that determine the ecological character of the particular Ramsar Site* are needed to fill in the form. Also other fields in the RIS are important in that respect e.g. on the reporting of changes in ecological character (field 6), ecosystem services/benefits including economic valuation (field 26), ecological characters threats and management responses (field 30), and reports on management planning (field 32).

1.5 Ramsar sites and appropriate assessments

Definitions of objectives and ecological character are of importance towards impact assessments of planned development projects and plans which may have an influence on a site. The EU approach taken in the implementation of the EU Habitats Directive may possibly serve as a way forward:

The assessment of the potential impact on the opportunity to achieve for objectives of a Protected Area (Ramsar site in this case) including its ecological character is undertaken independently of where a potential project is planned to be located. If an important negative impact cannot be ruled out a full appropriate assessment is needed and it will be up to the planners to justify and undertake such an assessment. In cases of doubts a precautionary principle is used. If it is deemed necessary by the relevant authorities to undertake an appropriate assessment any harm of the objectives site must be excluded in order to carry the project or plan forward. Alternatively the project is stopped.

1.6 Ramsar implementation checklist for small countries

The development of a wetland policy or strategy including the identification of overall national objectives, research needs and relevant stakeholders provide a good platform for implementation.

1.6.1 *Input to a checklist at national level*

- Identification of a secretariat or an implementing body including capacity building of the Ramsar Administrative Authority (AA, responsible for the convention), a Ramsar National Focal Point (NFP, the day-to-day contact) as well as a STRP focal point (scientific and technical advice) and a focal points for education and public awareness (CEPA focal point).
- Establishment of a National Ramsar Committee with the participation of the important sectors.
- Linking up with the Ramsar management groups at site level.
- Develop a plan for implementation including a budget.
- Undertake wetland inventories.
- In addition a practical way of implementation may include the examination of the national Ramsar report format which is actually a tool for implementation of the Ramsar Convention.

1.6.2 *Input to a checklist at site level*

- Establishment of management committees involving relevant stakeholders at site level
- Defining of the objectives for the Ramsar site.
- Defining of the ecological character of a site including the consideration of the criteria for its designation.
- Develop a management plan including a plan of action for a first cycle of intervention as well as identification of research needs.
- Monitoring of selected indicators etc. at site level.
- Examination of the Ramsar Information Sheet (RIS).
- A plan for awareness raising and development of visitor facilities if relevant.

1.6.3 *Input to a checklist for communication*

- Dialogue and collaboration with other countries (in the region).
- Participation in relevant regional and international events if deemed relevant for example the Nordic Baltic Wetland Initiative (NorBalWet) and Conference of Parties (COPs).

- Communication and awareness raising targeted the youth including school children and using Ramsar sites as demonstration areas.
- Communication to decision makers and donors.

1.7 Input to the implementation of the Convention on Biological Diversity (CBD) - requirements and checklist

The Convention on Biological Diversity is a framework convention – which is both its strength and weakness - and it has its focus on the three pillars of 1) conservation of biological diversity, 2) sustainable use of natural resources and 3) access to genetic resources and sharing of their benefits.

1.7.1 *The CBD contains requirements towards:*

- Develop national biodiversity strategies and action plans for the conservation and sustainable use of biological diversity (article 6a)
- Integrate as far as possible conservation and sustainable use of biological diversity into relevant sectors or cross-sector plans and policies (article 6b)
- In-situ and ex-situ conservation (article 8 and 9)
- Sustainable use of components of biological diversity (article 10)
- Incentive measures (article 11)
- Public education and awareness (article 13)
- Access to and genetic resources (article 15 and the Nagoya Protocol)
- Access to and transfer of technology (article 16)
- Handling of biotechnology and distribution of its benefits (article 19, Cartagena Protocol)
- Protection of traditional knowledge, innovation and practices (article 8j)

Although the CBD was established in the 1990s biodiversity continue to deteriorate and one of the main reasons being that laws and policies do not effectively tackle the fundamental drivers of biodiversity loss and the value of biodiversity is not effectively integrated in national accounting.

At the CBD COP10 in Nagoya the agreement to the Aichi Targets i.e. a global strategic plan for biodiversity 2011-2020 with 20 concrete time bound targets was a milestone achievement of the convention.

These Targets are in a headline form outlined below:

Strategic Goal A: Address the underlying causes of biodiversity loss by mainstreaming biodiversity across government and society

1) Awareness increased, 2) Biodiversity values integrated, 3) Incentives reformed, 4) Sustainable consumption and production.

Strategic Goal B: Reduce the direct pressures on biodiversity and promote sustainable use

5) Habitat loss halved or reduced, 6) Sustainable management of marine living resources, 7) Sustainable agriculture, aquaculture and forestry, 8) Pollution reduced, 9) Invasive alien species prevented and controlled, 10) Pressures on coral reefs and other vulnerable ecosystems reduced in 2015.

Strategic Goal C: To improve the status of biodiversity by safeguarding ecosystems, species and genetic diversity

11) Protected Areas increased and improved, 12) Extinctions prevented, 13) Genetic diversity is maintained.

Strategic Goal D: Enhance the benefits to all from biodiversity and ecosystem services

14) Ecosystems that provide essential services are restored and safeguarded, 15) Ecosystem resilience and the contribution of biodiversity to carbon stocks has been enhanced, 16) The Nagoya Protocol is in force and operational in 2015.

Strategic Goal E: Enhance implementation through participatory planning, knowledge management and capacity building

17) National Biodiversity Strategies and Action Plans (NBSAPs) adopted as policy instrument in 2015, 18) Traditional knowledge respected, 19) Knowledge improved, shared and applied and 20) Financial resources from all sources increased.

Under these headlines are a number of concrete and time bound targets. At the national level the Aichi targets may imply:

- Identifying national measurable targets.
- Biodiversity considerations are integrated in relevant sectors and ministries e.g. financial, industry, tourism, energy, agriculture and fishery.
- Abandonment of perverse incentives such as subsidies, which are harmful to biodiversity and development of positive incentives.
- Biodiversity considerations integrated in area planning.
- Designation of Protected Areas especially in the sea.

- Transferring of responsibility for biodiversity conservation to the local level as appropriate.
- Implementation of legislation on access to genetic resources and fair and equitable sharing of benefits (the Nagoya-protocol).
- Protection of traditional knowledge, innovations and practices of indigenous people.

1.8 National Strategies and Action Plans (NBSAPs)

The development of NBSAPs is a cornerstone in the implementation of the CBD. According to article 6 of the convention Each Contracting Party shall, in accordance with its particular conditions and capabilities:

- a) Develop national strategies, plans or programs for the conservation and sustainable use of biological diversity or adapt for this purpose existing strategies, plans or programs which shall reflect, inter alia, the measures set out in this Convention relevant to the Contracting Party concerned; and
- b) Integrate, as far as possible and as appropriate, the conservation and sustainable use of biological diversity into relevant sector or cross-sector plans, programs and policies.

The national development of appropriate NBSAPs is a mechanism to implement the Aichi Targets at state level and it is given increased attention in recent years. However, implementation is still lacking behind and to 2014 only 26 countries had developed NBSAPs. The conclusions from a global review of NBSAPs include the following:

- The process is just as important as the result.
- The process must be political however with consideration of economic, social, trade-offs etc..
- It is necessary to value biodiversity in economic terms including assessment of natural capital and use economic arguments in decision making.
- It is necessary to tackle the underlying causes for biodiversity loss (root causes).
- Sector integration does not solve all problems – biodiversity needs to be promoted in the political world.
- The actions for mitigation and adaptation climate change and conservation of biodiversity must work together.
- States must plan where to get the resources from to develop and implement NBSAPs

- NBSAP may create more coherence and more effective implementation of all biodiversity related conventions.
- NBSAP is not the end product but a document to be revised regularly.

1.9 Checklist to the development of NBSAPs

In an initial phase it is important to get the necessary political "buy-in" to the NBSAP process and include the involvement of relevant actors and stakeholders and use the media to announce the process and create the necessary attention.

1.9.1 *Mapping and Gaps analysis*

- Collect available information about status of biodiversity and identify knowledge gaps.
- Identify underlying causes to biodiversity loss.
- Evaluate the relevant legislation, policies, institutions and economic framework and identify gaps.

1.9.2 *Development of a Strategy and an Action Plan*

- Prioritize the actions and set up realistic ones.
- Establish national measureable time bound targets and relate to the Aichi targets.
- Identify indicators – if needed use the Biodiversity Indicators Partnership (BIP) for inspiration.
- Develop an Action Plan and identify which tasks are needed to achieve the targets and identify who does what when and how.
- Develop a plan for financing.

1.9.3 *Endorsement and implementation of NBSAPs*

- NBSAP is a political document and should ideally be agreed to at the highest appropriate level and not be the responsibility of Ministry of Environment alone.
- A mechanism to monitor implementation should be in place as part of an Action Plan and an implementation group established comprising relevant sectoral ministries, private organizations, representatives from business, research institutions etc.

2. Introduktion

Denne rapport er et resultat af en workshop om implementering af Biodiversitetskonventionen¹ og Ramsarkonventionen² i nordiske småsamfund, som blev holdt i Tórshavn, Færøerne, den 11. og 12. september 2014. De deltagende lande var Grønland, Island, Færøerne og Åland.

2.1 Formål med workshopen

Workshoppens overordnede formål var at sætte fokus på implementering af Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen (CBD) i nordiske småsamfund for at øge 'implementeringshastigheden' og sikre en målrettet naturforvaltning i nordiske småsamfund.

Workshopen havde også som formål:

- at bidrage til en enkel, målrettet og effektiv implementering af Ramsarkonventionen og CBD i nordiske småsamfund,
- at give mulighed for at miljø- og naturforvaltninger i nordiske småsamfund kan drage nytte af hinandens erfaringer med implementering af Ramsar og CBD,
- at etablere et netværk for fremtidig samarbejde om implementering af naturkonventioner,
- at nordisk erfaring og viden om implementering bliver formidlet til nordiske småsamfund,
- at udarbejde "checklister" over de mest centrale konventionskrav og anbefalinger ("need to do").

Workshopen havde således til formål at give landene overblik over, hvor langt de nordiske småsamfund er kommet i gennemførelsen af konventionerne, hvad landene konkret har gennemført og gensidigt at facilitere erfaringsopsamling og vidensudveksling.

Programmet for workshopen og beslutninger om den mere præcise målgruppe samt hvilke eksperter, der skulle inviteres, blev taget under et planlægningsprojekt i 2013: "Planlægning af workshop om implemen-

¹ <http://www.cbd.int/>

² http://www.ramsar.org/sites/default/files/documents/library/about_nfp_2014_en.pdf

tering af naturkonventioner i nordiske småsamfund”, hvor styregruppen var den samme som for den efterfølgende workshop:

Suni Petersen, Umhvørvisstovan, Færøerne, projektleder,
Maria Gunnleivsdóttir Hansen, Umhvørvisstovan, Færøerne,
Inge Thaulow, Grønlands Hjemmestyre, Grønland,
Ólafur A. Jónsson, Umhverfisstofnun, Island,
Jörgen Eriksson, Landsskabsregeringen, Åland.

Styregruppen holdt i den forbindelse et planlægningsmøde på Grønlands Repræsentation på den Nordatlantiske Brygge i København, den 4. november 2013. Det blev besluttet, at Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen skulle være omdrejningspunkt for workshoppen, og at emnerne primært skulle være af forvaltningsmæssig karakter og i mindre grad relateret til f.eks. overvågning og forskning. Det blev også besluttet, at sproget på workshoppen skulle være skandinavisk.

Workshoppen blev besluttet gennemført i to dele – en for hver af de to konventioner - hvor den første dag blev sat af til Biodiversitetskonvention og den anden til Ramsarkonventionen.

Formålet med denne rapport er at samle og præsentere resultaterne fra workshoppen, samt at give interesserede et indtryk af workshoppens indhold og resultater herunder de enkelte præsentationer på workshoppen. Projektets resultater præsenteres i tre dele:

1. Status for implementering af Ramsar og Biodiversitetskonventionen i nordiske småsamfund, hhv. kap. 2 og 3,
2. "Checklister"- til implementering, hhv. kap. 4 og 5.
3. Præsentationer fra workshoppen, kap. 9.

Alle præsentationer findes på Umhvørvisstovans hjemmeside, www.us.fo/WS.

2.2 Deltagelse af eksperter

Under planlægningen af workshoppen blev det besluttet at invitere en ekspert for hver af de to konventionerne til dels at fortælle om konventionernes krav, foruden at give en vejledning til konventionernes implementering.

2.2.1 Ramsar-ekspert

Valget af Ramsar ekspert faldt på Lars Dinesen, der til daglig arbejder i Naturstyrelsen, og som i flere år har repræsenteret Danmark i Ramsar sammenhæng. Lars er medlem af konventionens Scientific and Technical

Review Panel og har i tre år bistået miljøministeriet i Tanzania med at udpege Ramsarområder og gennemføre konventionens artikler. Lars deltog desuden i koordinationen af EU formandsskabet for Ramsar og Biodiversitetskonventionen i 2012. Lars er uddannet biolog.

Lars Dinesen har bred ekspertise indenfor bevarelse af biodiversitet, naturplanlægning og administrationsgrundlag for beskyttede områder. Hans erfaringer omfatter Natura 2000 administration og planlægning, gennemførelse af naturovervågning og beskyttelse samt specialistviden indenfor ornitologi. Lars har også stor erfaring med strategisk planlægning herunder gennemførelse af EU naturdirektiver og internationale konventioner.

2.2.2 Biodiversitetskonvention-ekspert

Valget af ekspert indenfor CBD faldt på Christin Prip, som i dag er senioranalytiker ved Fridtjof Nansen Instituttet³ i Oslo, Norge, en uafhængig institution, der beskæftiger sig med forskning i forhold til international miljø-, energi- og ressourcforvaltning.

Ved udgangen af 2012 sluttede Christian en lang karriere i det danske miljøministerium som seniorrådgiver med særligt ansvar for det internationale samarbejde om biodiversitet og naturressourcer. Forinden havde han under dansk EU-formandskab ledet EU-koordinationen i forberedelserne til og under selv CBDs COP 12 i Indien i oktober 2012. Fra 2005 til 2007 var Christian formand for CBDs hjælpeorgan for videnskabelig, tekniske og teknologisk rådgivning (SBSTTA).

Fra 2008 til 2010 arbejdede Christian som forsker for United Nations University - Institute of Advanced Studies, hvor han gennemførte et omfattende studium af nationale biodiversitetsstrategier og handlingsplaner (NBSAPs)⁴. Studiet blev præsenteret på CBD COP 10 i oktober 2010.

³ www.fni.no

⁴ Biodiversity Planning: an assessment of national biodiversity strategies and action plans
http://archive.ias.unu.edu/resource_centre/UNU-IAS_Biodiversity_Planning_NBSAPs_Assessment_final_web_Oct_2010.pdf

2.3 Udfordringer i nordiske småsamfund i konventionssammenhæng

De formelle procedurer, arbejdsindsatsen og den viden, som er nødvendig for at ratificere og implementere internationale konventioner er i udgangspunktet de samme for alle lande, uanset størrelse og befolkning.

Fælles for de nordiske småsamfund, Island, Grønland, Åland og Færøerne er, at de har særlige udfordringer med at gennemføre konventionerne, fordi de har små administrative forvaltninger med særligt begrænsede ressourcer.

Grønland, Færøerne og Åland er ikke suveræne stater, og de har derfor en særstilling i konventionssammenhæng, da de ikke er selvstændige parter til konventioner. Grønland deltager ofte aktivt i partskonferencerne m.v. mens Færøerne og Åland normalt ikke deltager. Som selvstændig stat kan Island i egen kapacitet tiltræde internationale konventioner og deltage i relevante mødeaktiviteter.

Færøerne og Grønland er ikke medlemmer i EU, selvom landene er en del af det danske kongerige. Island er heller ikke EU-medlem, mens Åland er EU medlem via Finland. Som EU medlem har Åland – sammenlignet med Færøerne, Grønland og Island et anderledes udgangspunkt, da Åland i høj grad må forholde sig til EU lovgivning som fx Natura 2000 herunder fuglebeskyttelses- og habitatdirektivet, som i nogen grad er udløbere af aftaler vedtaget af de globale naturkonventioner.

Implementering af internationale konventioner i lovgivning kan være krævende for forvaltningsmyndigheder i småsamfund. Udover den formelle ratificering kommer implementeringsarbejdet, som kan kræve en stor indsats. Endelig kan overholdelse af konventionens forpligtelser være ekstra tung og ressourcekrævende for små forvaltninger.

2.4 Ratificering af naturkonventioner i nordiske småsamfund

Nordiske småsamfund har i mindre grad end de store nordiske lande implementeret artikler og anbefalinger fra de globale naturkonventioner i lovgivningen og i praksis.

Ved at bruge erfaringerne fra de andre nordiske lande, som allerede har implementeret internationale/regionale konventioner i national lovgivning og forvaltning, kan de nordiske småsamfund derfor mere effektivt gennemføre udmøntningen af konventionerne, som oftest i en enklere

form, der er tilpasset småsamfund med resursebæstigt begrænsede forvaltningsenheder. En styrket implementering i de nordiske småsamfund øger muligheden for en forsvarlig naturforvaltning i disse lande.

Tabel 1 nedenfor viser, hvilke naturkonventioner Færøerne, Grønland, Åland og Island har ratificeret. Tabellen kan betragtes som en opdatering af en tilsvarende tabel i TemaNord 2006:564 rapporten "Rigere fremtid" (s. 9), dog kun for de nævnte lande.

Tabel 1 Ratificeringsstatus i nordiske småsamfund - naturkonventioner

	Færøerne	Grønland	Åland	Island
CBD	+	+	?	+
CITES ⁵	-	+	?	+
Ramsar	+	+	+	+
Bern ⁶	-	-	?	+
Bonn ⁷	+	+	?	-
Landskab ⁸	-	-	?	-
Verdensarv ⁹	+	+	?	+

+ landet er bundet af aftalen

- Landet er ikke bundet af aftalen

? Uvist

⁵ The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora

⁶ The Convention on the conservation of European Wildlife and Natural Habitats

⁷ Convention on Migratory Species of Wild Animals

⁸ The European Landscape Convention

⁹ Convention Concerning the Protection of the Cultural and Natural Heritage

3. Status for implementering af Ramsarkonventionen i nordiske småsamfund

På workshoppens anden dag blev der gjort status for implementering af Ramsarkonventionen i Grønland, Island, Færøerne og Åland. Hvert land havde en præsentation med fokus på:

- Hvad er lavet?
- Hvad mangler?
- Overvejelser?
- Lessons learned?
- Hvad er gået godt, og hvad er mindre godt?

3.1 Overordnet status – alle lande

Inden workshopen blev der gjort et forsøg på at gøre status, i forbindelse med at deltagerne angav status i en i forvejen udarbejdet tabel. Efter workshopen blev tabellen færdiggjort og sendt til deltagerne til kommentering/færdiggørelse. Se Tabel 2 Implementering af Ramsarkonventionen på Færøerne, Grønland, Island og Åland.

Tabellen viser, at ingen af landene har etableret Ramsar komiteer. Foruden Island, er det kun Grønland, som deltager i COP møder o.l. Grønland har også været aktiv i NorBalWet¹⁰, et regionalt samarbejde i regi af Ramsarkonventionen.

Alle lande har udpeget Ramsarområder, men kun Island har lavet forvaltningsplaner, en for Vatnajökul nationalpark og en for Mývatn-Laxá. Grønland havde påbegyndt arbejdet, men arbejdet blev ikke gennemført. Færøerne er i gang med at lave den første forvaltningsplan for et. Åland har endnu ikke lavet forvaltningsplaner for sine Ramsar områder.

¹⁰ Nordic-Baltic Wetlands Initiative is a Regional Initiative for the Ramsar Convention on Wetlands
www.NorBalWet.org

Til sammenligning kan nævnes, at Danmark har udarbejdet forvaltningsplaner for alle landets 28 Ramsarområder i forbindelse med gennemførelse af Natura 2000 planlægningen.^{11, 12}

I Sverige er Ramsarområderne ofte naturreservater, nationalparker eller Natura 2000-områder, og der anvendes de beskyttelses- eller bevaringsplaner som findes for disse områder.^{13, 14}

Norge (ekskl. Svalbard) har 54 Ramsarområder. I alt 26 af disse har en forvaltningsplan. De områder, som mangler planer, er primært de 22 områder, der blev udpeget som Ramsarområder i 2011 og 2013. Forvaltningsplanerne udarbejdes af fylkesmennene, som er forvaltningsmyndighed for Ramsarområder, og godkendes af Miljødirektoratet.^{15, 16}

¹¹ DK, Natura 2000 planer: <http://naturstyrelsen.dk/naturbeskyttelse/natura-2000/natura-2000-planer/>

¹² Lars Dinesen, DK. Pers. komm.

¹³ Sverige <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se>

¹⁴ Jenny Lonnstad, Naturvårdsverket, SE. Pers. komm.

¹⁵ Norge, <http://www.miljodirektoratet.no/no/Tjenester-og-verktoy/Database/Naturbase/>

¹⁶ Egil Roll, Miljødirektoratet, NO. Pers. komm.

Tabel 2 Implementering af Ramsarkonventionen på Færøerne, Grønland, Island og Åland.

	National komité etableret	Antal Ramsar områder	Forvaltningsplaner	Implementeret i lovgivning	Afrapportering	Aktiv deltagelse i COPs	Formidling	Anden aktivitet, fx NorBalWet
FO	En forvaltnings- og en monitoreringskomité	3	0	Intet implementeret	Del af DK rapportering (2014)	Kun en gang, i 2012 i Bukarest	Nej	Nej
GR	Nej	11	0	Ingen implementering i national lovgivning. Bkg under udarbejdelse. Frednings-bkg af 2008 for Kitsissunnguit	Separat afrapportering i samarbejde med DK, i 1990, 1993 og 1996.	Deltagelse i COP11. Der forventes ikke grønlandsk deltagelse ved COP12.	Udarbejdelse af informationsmateriale støttet af DAN-CEA ¹⁷	Grønlandsk formandskab 2012-14 WS i Ilulissat med fokus på vådområder og klimaforandring.
IS	Nej, men arbejde er i gang.	6	2	Delvis implementeret i fredningslovgivning?	Ja, er i gang med rapportering til COP12 til juni 2015	Forventer at deltage i COP12 i Uruguay i 2015.	En smule på et visitor center?	Deltager i NorBalWet
ÅL	Nej	2	0	?	Uvist, Finland varetager	Nej	Nej	Nej

¹⁷ DK Ministry of Environment's programme for Danish Cooperation for Environment in the Arctic.

Nedenfor er givet et kort resumé af præsentationerne fra de enkelte lande, med fokus på implementeringsstatus, og særlig fokus på forvaltningsplaner, monitorering og etablering af lokale komiteer på område-niveau. Der er primært de dele, som var af størst relevans for problemstillingerne i workshoppen, der er medtaget. Status for monitorering er kun taget med i en oveikke var et fokusområde, er der kun lavet en overordnet status for landenes overvågningsaktivitet i deres Ramsarområder. Andre emner, som kom frem på workshoppen, kan i nogle tilfælde være føjet til resuméet. I enkelt tilfælde er begrænsede tilføjelser lavet efter workshoppen.

3.2 Færøerne

Janus Leivur Hansen fra Sövn Landsins, Naturhistorisk Museum på Færøerne, præsenterede "Ramsar Implementering på Færøerne", se kap. 9 X eller www.us.fo/WS

Danmarks ratificering af Ramsarkonventionen i 1977 er også gældende for Færøerne. I 2010 besluttede det færøske landsstyre at begynde arbejdet med udpege Ramsarområder på Færøerne. Samme år blev det første møde holdt med sekretariatet om deltagelse fra bl.a. Island og Danmark. RIS¹⁸ for fem områder blev delvist udfyldt som en del af denne forberedelse. En videnskabelig og en administrativ arbejdsgruppe blev oprettet. I 2011 blev tre Ramsar områder udvalgt, se Tabel 3 Ramsar områder på Færøerne og Figur 1: De tre Ramsar områder på Færøerne. Disse blev præsenteret ved et 'sideevent' på COP11 i Bukarest i juli 2012.

Tabel 3 Ramsar områder på Færøerne

Område	År	Forvaltningsplan	Monitorering	Lokal komité
Mykines	2012	Ikke påbegyndt, men forventes færdig i 2015	Lunde, 2011-14,	Nej, forventes oprettet første halvår i 2015
Nólsoy	2012	Forventes færdig marts 2015	Stormsvale. 2011-14,	Ja, oprettet i 2014
Skúvoy	2012	Ikke påbegyndt, men forventes færdig i 2015	Lomvier 2011-14	Nej, forventes oprettet første halvår 2015

¹⁸ RIS er Ramsar Information Sheet, der er et krav for hvert enkelt udpeget Ramsarområde

Figur 1: De tre Ramsar områder på Færøerne

En Ramsar komité for Nólsoy blev etableret i 2014, med det konkrete formål at lave en forvaltningsplan for Nólsoy. I den forbindelse har borgermøder været afholdt på Nólsoy.

I årene 2011 – 2014 har bestandsovervågning været gennemført af:

- Lunder på Mykines
- Stormsvaler på Nólsoy
- Lomvier på Skúgvoy

Erfaringerne er blandt andet, at processerne med at få udpeget områder, og at udvikle forvaltningsplaner er langsomme, både fordi Ramsarkonventionen ikke altid har haft tilstrækkelig høj politisk prioritet, men også fordi at man på Færøerne mangler en moderne naturforvaltning. Nuværende naturforvaltning varetages af et fredningsnævn iht. naturfredningsloven fra 1970. Generelt er der for Ramsar processen på Færøerne i relativ stor grad tale om en bottom-up proces, hvor initiativet til Ramsar-arbejdet har været hos ildsjæle.

3.3 Grønland

Andreas Lysholt Mathiasen, Grønland, præsenterede "Implementering af Ramsarkonventionen i Grønland – gennemgang af status, mangler og prioriteter", se kap. 9 X eller www.us.fo/WS

Grønland har 11 Ramsar områder, som alle er udpeget i 1987. Der er efterfølgende udpeget et kompensationsområde (Ørsted Dal) i Nordøst-grønland for Ramsar området Heden (2011). Udpegningen skete først og fremmest på baggrund af forekomsten af vandfugle, navnlig gæs og vadefugle, der yngler i området. Vådområderne dækker mere end 13.000 km².

Figur 2: De 11 Ramsar områderne på Grønland (markeret med rødt). Den grønne linje indikerer nationalparken.

Der er ikke udarbejdet forvaltningsplaner, monitoringsplaner eller lokale komiteer for Ramsarområderne med de undtagelser, der er anført i Tabel 4 Forvaltning af Ramsar områder på Grønland.

Tabel 4 Forvaltning af Ramsar områder på Grønland

Område	År	Forvaltningsplan	Monito- ring	Lokal komité
Kitsissun- guit	1987	Tidligere påbegyndt. Ej færdiggjort	Nej	Nej
Aqajarua & Sullorsuaq	1987	Tidligere påbegyndt. Ej færdiggjort	Nej	Nej
Heden	1987	Nej	Delvis	Nej
Alle øvrige...	1987	Nej	Nej	Nej

En Ramsar Advisory Mission gav i 2009 Grønland anbefalinger omkring monitorering og forvaltningsplaner. Disse anbefalinger er delvist blevet fulgt.

I 2014 vil Grønland sætte fokus på implementering i national lovgivning og på at lave forvaltningsplaner, primært i områder med menneskelig aktivitet. I to tilfælde var arbejdet med at lave forvaltningsplaner påbegyndt, dette arbejde skal genoptages, når de udpegede Ramsarområder er implementeret i den nationale lovgivning.

Desuden planlægger Grønland opdateringer af RIS.

3.4 Island

Guðríður Þorvarðardóttir, Miljø- og ressourceministeriet, Island, præsenterede status i Island: "Ramsarkonventionen i nordiske småsamfund", se kap. 9 X eller www.us.fo/WS

Island har seks Ramsar områder, se Tabel 5 og Figur 3: De seks Ramsar områder i Island.

Tabel 5 Ramsar områder på Island

Område	År	Forvaltningsplan	Monitorering	Lokal komité
Guðlaugstungur	2013	Nej	?	Ja, komité for det fredede område ¹⁹
Snæfell og Eyjabakkur	2013	Ja ²⁰	?	Ja. Del af Vatnajökull National park og dermed del af dens lokale opsyn og styrelse
Andakíll - Hvanneyri	2013	Nej	?	Ja, opsyn med området er hos landbrugsuniversitetet på Hvanneyri ²¹

¹⁹ Tre repræsentanter (to fra det lokale samfund og en fra Miljøstyrelsen)

²⁰ <http://www.vatnajokulsthjodgardur.is/verndun-og-stjornun/stjornunar--og-verndaraetlun/>

²¹ www.lbhi.is

Grunnafjörður	1996	Nej	?	Ja, komité for det fredede område ¹⁹
Mývatn-Laxá	1977	Ja, for 2011-2016 ²²	Ja ²³	Miljøstyrelsen har opsyn samt det lokale damfund.
Þjórsárver	1990	Nej	?	?

Figur 3: De seks Ramsar områder i Island

I Island er der fremsat forslag til flere nye Ramsar områder. Man overvejer at udpege nye områder – eventuelt med vægt på fuglefjeld og havfugle.

Island har Visitor center i Mývatn/Laxá området, dog med kun lidt information om Ramsar. Naturvejledere er tilknyttet området. Umhverfisstofnun har kontorer uden Reykjavík på de følgende steder: Akureyri, Egilsstaðir, Hella, Ísafjörður, Mývatnssveit, Patreksfjörður, Snæfellsbær og Vestmannaeyjar.

På Hvanneyri er der forskning også relateret til international forskning,

²² <http://ust.is/library/Skrar/Einstaklingar/Fridlyst-svaedi/Fridlysingar/verndaraetlun%20Mývatns%20og%20Laxár-www.pdf>

²³ Monitoring på natur er hos RAMÝ – naturforskningsinstituttet i Mývatnsområdet.

fx om vådområders biologi og funktion og om genopretning af vådområder. Man vil gøre vådområdet tilgængelige for friluftsliv og oplysning. Island har besluttet at oprette en "National Ramsar Wetland Committee", arbejdet er dog ikke færdigt endnu. Den nationale rapport til COP12 blev sent i oktober 2014.

En opdatering af RIS mangler for de tre ældre områder, Mývatn & Laxá, Þjórsárver og Grunnafljörður.

3.5 Åland

Inkeri Ahonen, Landskabsregeringen, Åland, præsenterede status på Åland: "Ramsar på Åland", se kap. 9 X eller www.us.fo/WS

I Åland findes to store Ramsar områder, "Björkör-Lågskär", som omfatter 220 ha land og 6.536 ha vand og "Signilskär-Märket", der omfatter 400 ha land 22.100 ha vand, se Tabel 6 og Figur 4.

Tabel 6 Ramsar områder på Åland

Område	År	Forvaltningsplan	Monitorering	Lokal komité
Björkör-Lågskär	?	Nej	?	?
Signilskär-Märket	?	Nej	?	?

Figur 4: De to Ramsar områder på Åland: Signilskär-Märket og Björkör-Lågskär

Ramsarområderne i Åland har også status af Natura 2000 områder. Der er ikke lavet forvaltningsplaner, og der er ingen aktiv opfølgning i de Ålandske Ramsar områder. Der er dog etableret to fuglestationer i to områder.

Åland deltager ikke i Ramsarmøder. Det finske miljøministerium er derimod meget aktivt i Ramsarkonventionen og repræsenteret i den Stående Komite.

4. Status for implementering af Biodiversitetskonventionen i nordiske småsamfund

På workshoppens første dag blev der gjort status for implementering af Biodiversitetskonventionen i Grønland, Island, Færøerne og Åland, og hvert land havde en præsentation med fokus på:

- Hvad er lavet?
- Hvad mangler?
- Overvejelser?
- Lessons learned?
- Hvad er gået godt, og hvad er mindre godt?

4.1 Overordnet status – alle lande

Inden workshoppens blev gjort et forsøg på at gøre status, og deltagerne blev bedt om at angive status i en i forvejen udarbejdet tabel. Efter workshoppens blev tabellen færdiggjort og sendt deltagerne til kommentering/færdiggørelse. Se Tabel 7 Generelt - implementering af CBD på Færøerne, Grønland, Island og Åland.

Tabellen viser, at Island er kommet længst i og med, at Island, som det eneste land i dette projekt, både har lavet en national biodiversitetsstrategi og har etableret en national CBD komité. Desuden deltager Island i konventions konferencer (COPs) og rapporterer løbende til CBD sekretariatet. Grønland deltager også i COPs og rapporterer. Begge lande har desuden, i det mindste delvist, implementeret konventionen i national lovgivning.

Færøerne og Åland er meget lidt aktive i CBD. Foruden en enkelt rapportering for Færøerne i 2005, er næsten intet af betydning i forhold til en reel implementering gennemført, hverken på Færøerne og i Åland.

Tabel 7 Generelt - implementering af CBD på Færøerne, Grønland, Island og Åland.

	År Ratificeret	National komité etableret	NBSAP	Implementeret i lovgivning	Afrapportering	Aktiv deltagelse i Partskonferencer
FO	1993	Nej	Ikke lavet	Intet implementeret siden naturfredningsloven blev sat i kraft i 1970.	Kun en gang, i 2005 (sammen med DK og GR)	Nej
GR	1993	Nej	Ikke lavet	Ja, i Landstingslov nr. 29 af 18. december 2003 om naturbeskyttelse	Løbende	Ja
IS	1994	Ja	Lavet	Ja, men kun delvist.	Ja, sidste rapport er Fourth National Report	Ja
ÅL	Samme år som Finland? Uvist.	Nej	Ikke lavet	Nej?	Nej – Finland?	Nej

Nedenfor er angivet et kort resumé af præsentationerne fra de enkelte lande, med fokus på status af implementeringen, især i forhold til nationale strategier, handlingsplaner, rødlistes, fredede områder og oprettelse af nationale komiteer. Teksten er for det meste gengivelser fra præsentationerne. Andet, som kom frem på workshoppen, kan også være føjet til. I enkelt tilfælde er tilføjelser lavet efter workshoppen, dog kun i et begrænset omfang.

4.2 Færøerne

Anna Maria Fosaa fra Naturhistorisk museum på Færøerne præsenterede status på Færøerne, "Biodiversity in the Faroe Islands status and trends", se kap. 9 X eller www.us.fo/WS

Den 21.10.1993 ratificerede Danmark, på vegne af kongeriget Danmark, konventionen om biologisk mangfoldighed. Efterfølgende, den 18.11.1993 blev konventionen stadfæstet af det færøske parlament, Føroya Løgting²⁴.

Færøerne har kun leveret én national rapport til CBD-sekretariatet, det var i 2005, sammen med Grønland og Danmark.

Det første initiativ til at implementere CBD var udgivelsen af bogen "Føroya Náttúra – lívfrøðiligt margfeldi²⁵", publiceret i 2006.

Rødlistearter er blevet registreret i et projekt, hvor 54 fugle og 74 karplanter blev evalueret.

Naturhistorisk Museum deltog i 'Countdown 2010', hvor der var flere initiativer, bl.a. et, hvor der hver uge var information om en plante eller et dyr på museets hjemmeside, som også blev læst op i landsdækkende radio. I en postkort-kampagne blev postkort sent til borgmestre rundt om på øerne for at få dem til at sætte fokus på bevarelse af en bestemt sjælden eller værdifuld art i deres nærområde.

På Færøerne er der tre områder, som er naturfredede: Mølheyggjar (strand på øen Sandoy), Leynavatn (sø på øen Streymoy) og Fjallavatn

²⁴ Bekendtgørelse nr. 142 frá 21. nov. 1996 af konvention af 5. juni 1992 om den biologiske mangfoldighed, <http://www.logir.fo/foldb/bek/1996/0000142.htm>

²⁵ "Færøernes natur – biologisk mangfoldighed"

(sø på øen Vágar). Disse fredninger er lavet med hjemmel i naturfredningsloven fra 1970²⁶.

4.3 Grønland

Inge Thaulow, Departement for Miljø og Natur, Grønlands selvstyre, præsenterede status på Grønland, "Implementering af Konventionen om biologisk Mangfoldighed", se kap. 9 X eller www.us.fo/WS

Danmark ratificerede på vegne af Grønland CBD i 1993. Grønland tog dengang forbehold overfor Danmark om, at Grønland ikke kan påtage sig de økonomiske forpligtigelser, som en implementering ville kræve.

Rammerne for konventionen er implementeret i Landstingslov nr. 29 af 18. december 2003 om naturbeskyttelse²⁷ og administrationen af konventionen varetages af Departementet for Miljø og Natur.

Grønland udarbejder selvstændige afrapporteringer til CBD. Disse fremsendes dog som en del af Danmarks afrapportering. Seneste afrapportering blev fremsendt 31. marts 2014 frem mod den 12. partskonference under CBD i oktober 2014.

Der er iværksat projekter, der har relationer til implementeringen af CBD, herunder den for nogle år siden udarbejdede grønlandske Rødliste.

Hvert andet år afholdes en partskonference under CBD. Grønland har på embedsmandsniveau normalt deltaget i disse som del af den danske delegation, såfremt der har været sager af særlig relevans for Grønland. Grønland inddrages og høres i udarbejdelsen af det danske mandatnotat.

Grønland har ingen nationale målbare mål – en national biodiversitetsstrategi er ikke udarbejdet. Når det kommer til national implementering, så er status:

- Fokus på artsforvaltningen og til dels fredninger,
- Rødliste udarbejdet i 2008,²⁸
- Bekendtgørelser udarbejdet,
- Lovgivning om genetiske ressourcer,²⁹

²⁶ Løgtingslóg nr. 48 frá 9. juli 1970 um náttúrufríðing.

²⁷ Landstingslov nr. 29 af 18. december 2003 om naturbeskyttelse

²⁸ http://www2.dmu.dk/pub/groenlands_roedliste_2007_dk.pdf

²⁹ Landstingslov nr. 20 af 20. november 2006 om kommerciel og forskningsmæssig anvendelse af biologiske ressourcer.

På nationalt plan har Departementet for Miljø og Natur igangsat det såkaldte "netværksprojekt" som identificerer vigtige biologiske naturområder i Grønland, som kan danne grundlag for en indsats for beskyttede områder. Arbejdet vil i år bl.a. munde ud i en faglig rapport "Biologiske Kerneområder i Vest- og Sydøstgrønland" over de vigtigste biologiske områder. Projektet er en direkte forlængelse af forpligtelserne i regi af CBD, og vil således medvirke til at Grønland implementerer konventionens forpligtelser. Derudover er en række fredningsbekendtgørelser udarbejdet med tilknytning til CBD. Grønland har 12 områder beskyttet i forhold til disse nationale bekendtgørelser, heraf inkluderer 5 et marint beskyttet område.

CAFF³⁰ – biodiversitetsgruppen i Arktisk Råd - kan ses som den regionale implementering af CBD. Mange tiltag i CAFF er en direkte opfølgning på CBD. Opfølgning på den Arktiske Biodiversitets Assessment³¹ (ABA), som udkom i 2013, linker til CBDs strategiske mål for 2020. Grønland har igennem et intensivt arbejde i CAFF været med til at sikre, at der er sat fokus på sikring af den biologiske mangfoldighed i Arktis og blandt andet gennem ABA'en. Der har været fokus på at sikre opfølgning af anbefalingerne i ABA'en.

4.4 Island

Sigurður Á. Práinsson, Miljø- og ressourceministeriet, Island, præsenterede status på Island, "CBD i småsamfund", se kap. 9 X eller www.us.fo/WS

Island har etableret en CBD komité bestående af medlemmer fra Fiskeri- og landbrugssektionen i Industry – og nydannelsesministeriet, Udenrigsministeriet, Icelandic Institute of Natural History (IINH), Miljøstyrelsen og Soil Conservation Service (SCS).

I 2008 lavede Island en national biodiversitetsstrategi, "Stefnumörkum Íslands um líffræðilega fjölbreytni – framkvæmdaáætlun"³², som indeholder 10 formål og 25 aktiviteter. Ud fra strategien blev en handlingsplan lavet i 2010, som omfatter 48 handlinger, kortsigtede handlinger, langsigtede handlinger og overvågning.

³⁰ Conservation of Arctic Flora and Fauna, <http://www.caff.is/>

³¹ <http://www.arcticbiodiversity.is/>

³² http://www.umhverfisraduneyti.is/media/PDF_skrar/CBD-framkvæmdaáætlun.pdf

Figur 5 De ti målsætninger i den islandske biodiversitetsstrategi

Foruden en politik for Biological Diversity Strategy og Action Plan, har Island også nationale politikker:

- Naturbeskyttelsesplan³³
- Bæredygtig udvikling³⁴
- Beskyttelse af birkeskove³⁵
- Sårbare marine habitater i Island³⁶
- "Master Plan for hydro and geothermal energy resources in Iceland"³⁷

I 2014 fandtes der 113 fredede områder i Island, i alt ca. 2.000.000 ha. Rødlisten for karplanter blev revideret i 2009. Rødlisten for lichener, mosser og alger er fra 2000 og rødlisten for fugle er fra 1996. Naturbeskyttelsesplaner er lavet for mange områder, ligesom kortlægning af invasive fremmede arter (IAS).

Hvad mangler:

- Bedre implementering af naturbeskyttelsesplanen og biodiversitetsstrategien
- Mere interesse i beskyttelse af biodiversitet og natur

³³ <http://www.althingi.is/altext/138/s/0654.html>

³⁴ http://www.umhverfisraduneyti.is/media/PDF_skrar/Velferd_til_framtidar_2002.pdf

³⁵ [Vernd og endurheimt íslenskra birkiskóga](http://www.atvinnuvegaraaduneyti.is/media/Skyrslur/fridunskyrsla_2005.pdf)

³⁶ http://www.atvinnuvegaraaduneyti.is/media/Skyrslur/fridunskyrsla_2005.pdf

³⁷ <http://www.althingi.is/altext/141/s/0892.html>

- Opdatering af biodiversitetsstrategien med hensyn til den strategiske plan 2011-2020 og "Aichi-målene som blev vedtaget på CBD COP 10 i 2010 i Nagoya.
- Midler og ressourcer til implementering,
- Integrering i andre sektorer og kommuner,
- Bedre undervisning og oplysning.

Overvejelser:

- Øge samarbejde

Lessons learned?

- Nogle lokalsamfund bekæmper nu IAS, med godt resultat

Hvad er gået godt og hvad mindre godt?

- Der findes strategier, men det er svært at implementere dem,
- Øget interesse i IAS.

4.5 Åland

Inkeri Ahonen, Ålands landskabsregering, præsenterede status på Åland, "Biodiversitetskonventionen på Åland", se kap. 9 X eller www.us.fo/WS

Der har ikke været en systematisk implementering af CBD på Åland. Men der har været handlinger, som tilfældigvis falder sammen med konventionen.

Artiklerne i konventionsteksten blev gennemgået og Inkeri gjorde op status for Åland i forhold til de enkelte artikler. Fx at der skal laves strategier, planer eller programmer for bevarelse og bæredygtig udnyttelse af biologisk diversitet. Generelt er der mange krav i konventionen, som Åland ikke lever op til – men der er dog også en del områder, hvor Åland kan siges at være med, helt eller delvist. Herunder er en række eksempler:

- Ålands nye bæredygtighedsstrategi relateres til krav i CBD³⁸,
- Åland har ca. 50 naturreservater og ca. 90 'Natura 2000' områder,
- På Åland har man lavet den første restaureringsplan for et naturreservat. Der er stort behov for sådanne restaurerings- og bevaringsplaner, men for få ressourcer til at lave dem,

³⁸ http://www.regeringen.ax/socialomiljo/miljo/hallbar_utveckling.pbs

- Åland er desuden en GMO-fri zone, men har ingen strategier for invasive arter eller kortlægning heraf.

Gennemgangen af konventionstekst, koblet op til status på Åland, var en meget god øvelse, og gav også deltagerne et mere konkret forhold til kravene i konventionen.

På Åland går stort set alle ressourcerne til at gennemføre programmet for Natura 2000, som Åland af økonomiske grunde er bagud med. Herunder skal de 52 allerede beskyttede naturområder beskyttes således, at de opfylder kravene om en »gunstig bevaringsstatus« under EU-habitatdirektivet og kravene i Ålands egen naturbeskyttelseslov. I det omfang, at EU-direktiverne er baseret på CBD (som de nok bør være), er Åland på niveau med "verden udenfor" i denne henseende.

5. Ramsar konventionen og “Implementerings-checklister”

Et vigtigt formål med workshoppen var at lave “implementerings-checklister” - for Ramsarkonventionen og for CBD – som skulle omfatte de mest centrale og relevante krav, som konventionerne stiller til medlemslandene, og som landene konkret skal opfylde for at kunne sige, at konventionen er implementeret. Checklisten skal primært omfatte *need-to-do* tiltag, som landene skal gennemføre for at leve op til konventionernes mest centrale krav. Hensigten var desuden, at checklisten skulle tilpasses, så den er anvendelig i små forvaltninger – “keep it simple”.

Dette afsnit bygger på indlæg af Lars Dinesen, der omfattede følgende præsentationer:

- 1) “Generel introduktion til Ramsar”
- 2) “Målrettet forvaltning i små forvaltninger”
- 3) “Checklist”

Alle præsentationer findes i kap. 9 X og www.us.fo/WS.

5.1 Generelt om Ramsarkonventionen

Præsentationen omfattede en gennemgang af Ramsar missionen, konventionens udvikling, krav til medlemskab, definition af vådområder, hvorfor det er nødvendigt med en konvention og konventionens hovedsøjler “three pillars of the convention”:

1. “Wise use” of all wetlands,
2. Designation & management of Wetlands of International Importance (Ramsar sites) to maintain their *ecological character*,
3. International cooperation

Videre blev der givet en historisk gennemgang af Ramsarkonventionens udvikling, dens håndbøger og en kort gennemgang af verdens faldende biodiversitet, med en henvisning til Millennium Ecosystem Assessment i 2005: “*degradation and loss of wetlands (both inland and coastal) is continuing more rapidly than for other ecosystems*”. Parterne i Ramsar har rapporteret årsagerne, som især er:

- Water regulation
- Agricultural impacts
- Overall land-use change

Ramsarkonventionens "lovmæssige implikationer":

- Ramsarkonventionen er ikke et regulerende regime i sig selv, og der er ikke sanktionsmuligheder,
- Men det er en international aftale, der er internationalt bindende,
- Konventionen er baseret på en forventning om gennemsigtighed og 'accountability',
- Hvis man ikke lever op til dette, kan det føre til politisk og diplomatisk "discomfort" i højt profilerede internationale fora eller medierne,
- Ramsar kravene integreret i national lov har en direkte effekt ved nationale domstole.

Oversigt over nogle anbefalinger i de vedtagne resolutioner til partskonferencerne gennem årene:

- Gennemføre miljøkonsekvensvurderinger,
- Gennemføre nationale inventories,
- Udarbejde nationale rapporter,
- Betale kontingent,
- Opfordre til research vedr. vådområder,
- Træne personale indenfor vådområde research og forvaltning,
- Udvikle forvaltningsplanlægning for Ramsar sites.

Medlemslandenes arbejde med at implementere konventionen må nødvendigvis være knyttet til disse anbefalinger.

Det nye elektroniske format til de nye Ramsar Information Sheet (2012 RIS) blev også gennemgået.

5.1.1 Målrettet implementering af Ramsar i små forvaltninger

Workshoppens målgruppe var forvaltninger i nordiske småsamfund. I dette afsnit er nogle forslag angivet til enkel tilgang og gennemførsel og anvendelse af redskaber i netop små forvaltninger, omfattende:

- Vejledning om forvaltningsplaner, (pkt. 4.1.2)
- Økologisk status, øvelse for at blive klogere på hvordan økologisk status i områderne sikres, (pkt. 4.1.3)
- Etablering af Ramsar komitéer for lokalområder og muligheden for at etablere nationale Ramsar komitéer,
- Formidling - "win/win for fugle og økonomisk udvikling",

- Rapportering.

5.1.2 *Vejledning om forvaltningsplaner*

Her er nogle vejledende punkter, som kan bruges som huskeliste, når der konkret skal laves forvaltningsplaner:

- Forside (fx appetitvækkende billede)
- Forord (fx lokal decision-maker?)
- Kort introduktion (fx Ramsar kontekst, planens legale status, indhold af plan, formål med plan etc.)
- Områdebeskrivelse (fx kriterier for udpegning og generel beskrivelse samt økologisk karakteristika)
- Trusler (fx trusler mod kriterier og områdets økologisk status)
- Status for området (fx biodiversitet inkl. kriterier for udpegning samt økologisk karakter, RIS)
- Overordnet målsætning for Ramsar området (fx hvad er de vigtigste features og mål)
- Overveje konkrete målsætninger (evt. mål for specifikke naturværdier eller hydrologi etc.)
- Indsatsprogram / handlingsprogram (fx action plan med deadlines, der kan revideres løbende eller hvert x år)
- Overvågning (fx af udvalgte indikatorer se også RIS)

5.1.3 *Økologisk karakter*

En af Ramsarkonventionens 'three pillars' er at udpege Ramsarområder og sikre deres "økologisk karakter". Men hvad betyder det, og hvordan kan man blive klogere på, hvordan et områdes økologisk status sikres?

Nedenfor er angivet materiale o.a. som kan bruges som grundlag for at få en bedre forståelse for begrebet og en praktisk fremgangsmåde i forhold til at belyse et områdes økologiske karakter. Man kan bruge 2012 RIS Part 3 om Ecological character som udgangspunkt.

Field 13.

What are the critical ecological components, processes and services that determine the ecological character of this Ramsar Site?

Please describe which of the ecological components and ecological processes are critical to determining the ecological character of this Ramsar Site.

Figure 6 2012 RIS Part 3 Field 13 Om "Ecological character"

Foruden at bruge Field 13 som udgangspunkt, er det også nyttigt at forholde sig til følgende felter i 2012 RIS, når økologisk karakter skal belyses, fx i forvaltningsplaner:

- Field 6: Changes in ecological character,
- Field 26: Ecosystem services/benefits, (incl. economic valuation),
- Field 30: Ecological characters threats and responses ("Management"),
- Field 32: Management planning,

Videre kan det være nyttigt at udarbejde konsekvensvurderinger for at vurdere om en bestemt aktivitet (planer og projekter) kan påvirke et Ramsars område økologiske karakter. Her kan habitatdirektivets³⁹ praksis måske anvendes, hvorfra nogle centrale forvaltningsmæssige begreber blev gennemgået og sat i relation til forvaltning af Natura 2000 områder.

En konsekvensvurdering trickes, når en væsentlig negativ påvirkning af et beskyttet område ikke kan udelukkes. Bevisbyrden er her på den udførende part. Det nærmeste svar på en definition af spørgsmålet "hvad er en væsentlig påvirkning?" er, når vi "risikerer at skade bevaringsmålsætningen". Og hvis man er i tvivl, så skal forsigtighedsprincippet tages i anvendelse, dvs. at faglig tvivl skal komme områdemålsætningerne til gode. Der skal være rimelig sikkerhed for, at aktiviteten ikke vil skade, og samtidig er der som nævnt en omvendt bevisbyrde dvs. det er planlægger eller bygherre, der har ansvar for at kunne dokumentere, at eventuelle skade på beskyttelsesområdet kan afvises. Der ligger i bekendtgørelse en lang liste over planer og projekter i eller i nærheden af beskyttelsesområder, der kaster en konsekvensvurdering af sig. Det er

³⁹ http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/habitatsdirective/index_en.htm

desuden et vigtigt princip i lovgivningen, at det er påvirkningen ind i området, der er afgørende, det er ikke placeringen af fx et anlægsprojekt, der således godt kan planlægges udenfor et beskyttelsesområde, men påvirke negativt ind i området.

5.2 Ramsar "Implementerings-checkliste"

Nedenfor er nogle checklister, for det meste proces relaterede checklister, som især vil være nyttige når en forvaltning – uanset hvor i verden – skal til at forberede en implementering af Ramsarkonventionen.

5.2.1 *Overordnet checkliste*

Denne "checkliste" omfatter tre punkter, som forvaltninger kan bruge til at vurdere, hvad der er nødvendigt, både overordnet i landet men også internt i forvaltningen, for at komme godt i gang med en implementering af Ramsarkonventionen.

1) Indledende Brainstorm,

Kortlægning af udfordringer og trusler vedr. vådområder og vand herunder forsyning og kvalitet samt biodiversitet

2) Intern målsætning og strategi,

3) Afdække videnbehov og interesser.

5.2.2 *Checkliste, nationalt niveau*

- Identifikation af sekretariat og/eller en implementeringsgruppe herunder udpegning og vidensopbygning af Ramsar Administrative Authority (AA, den formelle ansvarshavende for konventionen) og Ramsar National Focal Point (NFP, den daglige kontakt) samt STRP focal point (teknisk videnskabelig kontakt) AA og FP samt kontaktperson/institution vedr. oplysning og 'awareness',
- Etablering af National Ramsar Komite med deltagelse af de vigtigste sektorer,
- Etablering og link til Ramsar forvaltningsgruppe på område-niveau,
- Implementeringsplan (inkl. budget),
- 'Wetland inventory' (inkl. fx kvalitet og adgang til rent drikkevand),
- Jævnlig gennemgang af kravene til den nationale afrapportering kan være en god måde at sikre sig at konventionen efterleves.

5.2.3 *Checkliste områdeniveau*

- Forvaltnings komite for det enkelte område med deltagelse af interesser,

- Målsætning på områdeniveau / mission,
- Beskrivelse af områdets økologiske karakter herunder de kriterier for hvilke området er udpeget,
- Forvaltningsplan eller aktionsplan,
- Overvågning af udvalgte parametre på områdeniveau, evt. definition af succeskriterier,
- Gennemgang af 'Ramsar Information Sheet',
- Formidling af området til besøgende,
- Kommunikation af benefits til decision-makers.

5.2.4 *Checkliste kommunikation*

- Kommunikation og samarbejde med andre lande i regionen
- Aktiv deltagelse i NorBalWet og/eller COP,
- Formidling ift. børn og unge herunder skoler fx besøg til og formidling af Ramsar områder,
- Kommunikation og formidling til Decision-makers.

5.2.5 *Checkliste øvelse*

Tabellen nedenfor viser resultatet af "checkliste-øvelsen" på workshoppen. Udover at opsætte check-listen (1. kolonne), blev en form for status i de enkelte lande, Island, Færøerne, Grønland og Åland forsøgt sat op (hhv. i 2.-5. kolonne) i forhold til hvert enkelt punkt. Det skal bemærkes, at status i det enkelte land, er en umiddelbar vurdering hos det aktuelle lands WS deltager(e).

Tabel 8 "Checkliste" for Ramsarkonventionen + status i de enkelte lande

Check listen - punkterne	Island	Færøerne	Grønland	Åland
1. Etablering av	Nej – har	Nej	Nej	Nej

national komité (inkl. TOR ⁴⁰) ^{41,42}	bestemt at etablere National Komité – er undervejs			
2. Etablering af lokale komitéer (inkl. TOR)	Ja (se tabel 5)	(Ja) I et af tre områder	Nej	Nej
3. Implementeringsplan (+ budget)	Delvis	Delvis	Delvis	Nej
4. Wetland inventories	Delvis	Delvis	Nej	Bliver sandsynlig lavet om 1-3 år
5. National rapportering	Ja	Planlægger	Ja	Uvist
6. RIS update	Ja for 3 af de 6 områder (mangler: Mývatn_Laxá, Þjórsárver og Grunnafljörður)	Ja	Nej, planlægger	Uvist
7. COP + NorBal-Wet	Ja	(Nej) Kun COP 2012	(+)	Nej, Finland deltager
8. Formidling	Delvist, har bl.a. deltaget i "Wetland Day"	Nej	Delvist	Nej
9. Kommunikation og formidling til 'decisions-makers' og til andre sektorer	Nybyggelse i fredede områder kræver tilladelse. Naturværdien skal ikke	(Nej)	Nej	Nej

⁴⁰ Terms of Reference.

⁴¹ Bør også omfatte relationer til andre naturkonventioner inden for biodiversitet.

⁴² Medlemmer: relevante ministerier, relevante institutioner, erhvervsinteresser/sektorer, NGO og andre interessenter.

	mindske.			
--	----------	--	--	--

Som det fremgår, har ingen af landene etableret en national Ramsar komité, hvilket må siges at være en ret grundlæggende forudsætning for en godt forankret implementering. Her kan tilføjes, at Danmark, og muligvis andre af de større nordiske lande, heller ikke har etableret en national Ramsar komité.

Af de deltagende lande, er det kun på Færøerne, at man har etableret en decideret lokal Ramsar komite, nemlig for Ramsar øen, Nólsoy, hvor der også er lavet vedtægter⁴³. Komitéen har fungeret siden marts 2014 og deltager aktivt, bl.a. med at diskutere indholdet i en forvaltningsplan for øen, især vedrørende de forskellige trusler og mulige løsninger. Komitéen diskuterer også et forslag til "Ramsar bekendtgørelse for Nólsoy", som blandt andet omfatter bestemmelser om sejlads i øens Ramsar område (dvs. ud til 500 m fra øens kystlinje), og om forebyggende foranstaltninger mod at øen invaderes af rotter og andre skadedyr (invasive arter).

Island, Færøerne og Grønland har hver især sat en mindre sum af penge af til Ramsar arbejde og har gjort nogle overvejelser, politiske og forvaltningsmæssige, om implementering af Ramsar i landene. Ingen af landene har dog lavet en decideret implementeringsplan.

⁴³ www.us.fo/WS

6. “Implementerings checkliste” for biodiversitetskonventionen

Et formål med workshoppen var at lave “implementeringschecklister” - en for Ramsarkonventionen og en for CBD – som skulle omfatte de meste centrale og relevante krav, som konventionen stiller til medlemslandene, og som landene konkret skal opfylde for at kunne sige, at konventionen er implementeret. Checklisten skal primært omfatte *need-to-do* tiltag, som landene skal gennemføre for at leve op til konventionens krav. Hensigten var desuden, at checklisten skulle tilpasses, så den er anvendelig i små forvaltninger – “keep it simple”.

Dette afsnit bygger på indlæg af Christin Prip, Fritjof Nansen Institut, Oslo. Tittler på Christians præsentationer:

Dette kapitel bygger på følgende præsentationer:

- 1) “Konvention om biologisk mangfoldigheder”
- 2) “Nationale strategier og handlingsplaner”

Alle præsentationer findes i kap. 9 og på www.us.fo/WS.

6.1 Generelt om Biodiversitetskonventionen

Præsentation omfattede en gennemgang af historiske forhold, hovedformål med CBD og især dette, at CBD har et ekstremt bredt anvendelsesområde – konventionen omfatter i realiteten bæredygtig udnyttelse af naturens ressourcer og dermed det nærmeste man kommer en juridisk bindende aftale om bæredygtig udvikling! Hvilket må siges at både være en styrke og en svaghed!

CBD er et kompromis mellem Nord og Syd og blev således et paradigmeskift - en ændring af fokus fra beskyttelse af truede arter og naturtyper til naturen som leverandør af essentielle varer og tjenester til menneskers velbefindende

Tabel 9 viser hovedtrækkene i CBD.

Biodiversitetskonventionen indeholder bestemmelser om bl.a.:

- Nationale biodiversitetsstrategier og handlingsplaner (Artikel 6a)
- Integration af biodiversitet i sektorspecifikke og tværsektorielle planer og politikker (Artikel 6b)
- In-situ og ex-situ-bevaring (Artikler 8 og 9)
- Bæredygtig udnyttelse af komponenter biodiversitet (Artikel 10)
- incitamenter (Artikel 11)
- Kommunikation, undervisning og folkeoplysning (Artikel 13)
- Adgang til genetiske ressourcer og deling af fordele (Artikel 15 og Nagoya-protokollen)
- Teknologioverførsel (Artikel 16)
- Håndtering af bioteknologi (Artikel 19 og Cartagena-protokollen)
- Beskyttelse af traditionel viden hos de lokale og oprindelige befolkningsgrupper (Artikel 8 (j))

Tabel 9 Bestemmelser i CBD – i hovedtræk

På trods af CBD, forsætter biodiversiteten med at gå tilbage. En årsag er, at nationale love og politikker har ikke behandlet de grundlæggende årsager til tab af biodiversitet. Værdier af biodiversitet er ikke blevet anerkendt og indarbejdet i de nationale regnskaber.

En CBD milepæl (fra 2010) er ny CBD-strategiplan 2011-2020 som omfatter "the Aichi Biodiversity Targets"⁴⁴ med en række tidsbestemte mål, hvor de fleste er for 2010 og enkelte er for 2015. Herunder er de summarisk gengivet:

Strategic Goal A: Address the underlying causes of biodiversity loss by mainstreaming biodiversity across government and society

Target 1: Awareness increased

Target 2: Biodiversity values integrated

Target 3: Incentives reformed

Target 4: Sustainable consumption and production

Strategic Goal B: Reduce the direct pressures on biodiversity and promote sustainable use

Target 5: Habitat loss halved or reduced

Target 6: Sustainable management of marine living resources

Target 7: Sustainable agriculture, aquaculture and forestry

Target 8: Pollution reduced

Target 9: Invasive alien species prevented and controlled

⁴⁴ Aichi Biodiversity Targets, <http://www.cbd.int/sp/targets/>

Target 10: Pressures on coral reefs and other vulnerable ecosystems reduced (I 2015).

Strategic Goal C: To improve the status of biodiversity by safeguarding ecosystems, species and genetic diversity

Target 11: Protected areas increased and improved

Target 12: Extinctions prevented

Target 13: Genetic diversity maintained

Strategic Goal D: Enhance the benefits to all from biodiversity and ecosystem services

Target 14: Ecosystems that provide essential services are restored and safeguarded

Target 15: Ecosystem resilience and the contribution of biodiversity to carbon stocks has been enhanced.

Target 16: The Nagoya Protocol is in force and operational.⁴⁵ (I 2015).

Strategic Goal E: Enhance implementation through participatory planning, knowledge management and capacity building

Target 17: NBSAPs adopted as policy instrument (I 2015),

Target 18: Traditional knowledge respected

Target 19: Knowledge improved, shared and applied

Target 20: Financial resources from all sources increased

Udmøntning af Aichi-målene på nationalt plan, kræver bl.a.:

- Fastsættelse af nationale målbare mål,
- At hensyn til biodiversitet indgår i beslutningerne hos de tværsektorielle og sektorspecifikke ministerier (fx finans, industri, turisme, energi, landbrug, fiskeri),
- Afskaffelse af subsidier, der skader biodiversiteten og indførelse af positive økonomiske incitamenter,
- Arealplanlægning med integration af biodiversitet,
- Udpejning af beskyttede områder - ikke mindst i havområder;
- Overdragelse af beføjelser for biodiversitet til lokale og regionale myndigheder,
- Indførelse af et regelværk om adgang til genetiske ressourcer og udbyttedeling til udmøntning af Nagoya-protokollen (ABS),
- Anerkendelse og beskyttelse af traditionel viden, innovationer og praksis hos indfødte og lokale samfund.

⁴⁵ "The Nagoya Protocol on Access to Genetic Resources and the Fair Equitable Sharing of Benefits Arising from their Utilization". Protokollen trådte i kraft 12. oktober 2014.

6.1.1 Nationale strategier og handlingsplaner

Nationale BiodiversitetsStrategier og ActionsPlaner (NBSAPs) er en hjørnesten for implementering af CBD. Ifølge artikel 6 i konventionen skal *Each Contracting Party shall, in accordance with its particular conditions and capabilities:*

- c) *Develop national strategies, plans or programmes for the conservation and sustainable use of biological diversity or adapt for this purpose existing strategies, plans or programmes which shall reflect, inter alia, the measures set out in this Convention relevant to the Contracting Party concerned; and*
- d) *Integrate, as far as possible and as appropriate, the conservation and sustainable use of biological diversity into relevant sectoral or cross-sectoral plans, programmes and policies.*

Resultater fra en undersøgelse, som Christian Prip har lavet sammen med andre, om "Biodiversity Planning: an assessment of national biodiversity strategies and action plans" blev lagt frem.⁴⁶ Før Nagoya COP 10 og Aichi-målene 2010 havde de fleste lande i verden lavet en NBSAP, men det er meget ujævn fokus på CBSs tre hovedformål. Af de tre hovedformål med CBD er der mest fokus på traditionel beskyttelse af biodiversitet, mindre på bæredygtig udnyttelse og meget lidt på det tredje formål udbyttedeling ved udnyttelse af genetiske ressourcer. Der er få NBSAPs med tidsfaste målbare mål, prioriteringer og monitoringsmekanismer, og få lande med subnationale BSAPs. NBSAPs er ofte ønskelister over projekter uden finansiering.

COP 10 tillægger NBSAPs en endnu større rolle end før, - en national mekanisme med nationale mål til at udmønte de 20 "Aichi-mål". NBSAP's skal omfatte udmøntning af alle biodiversitetsrelaterede konventioner.

Efter COP 10 i Nagoya og "Aichi-målene 2010" og indtil nu, er der kun 26 NBSAPs som er udarbejdet. Disse kan karakteriseres som havende en mere balanceret dækning af de tre CBD-hovedformål, de tager i højere grad udgangspunkt i økosystemtjeneste/naturkapital-tilgangen, de er for det meste målrettede og handlingsorienterede, men de er fortsat ukonkrete i forhold til sektorintegration og indeholder typisk ikke strategier for ressourcemobilisering.

⁴⁶ Biodiversity Planning: an assessment of national biodiversity strategies and action plans http://archive.ias.unu.edu/resource_centre/UNU-IAS_Biodiversity_Planning_NBSAPs_Assessment_final_web_Oct_2010.pdf

Konklusioner fra undersøgelsen:

- Processen er lige så vigtig som resultatet,
- Processen må være politisk med økonomiske og sociale faktorer, trade-offs osv involveret,
- Ingen vej uden om «TEEB⁴⁷-tilgangen» med værdisætning af biodiversitet,, naturkapital, økonomiske styringsmidler m.v.,
- Nødvendigt at forholde sig til de underliggende årsager (root causes) for tab af biodiversitet og hermed sektor- og tværsektorielle politikker,
- Sektorintegration løser ikke alene problemerne – biodiversitet skal fortsat promoveres politisk,
- Klima- og biodiversitetsindsatsen må spille sammen,
- Landene må forholde sig til, hvor pengene til NBSAP-implementering skal komme fra,
- En NBSAP kan skabe en mere sammenhængende og effektiv implementering af alle de biodiversitetsrelaterede konventioner,
- En NBSAP er ikke et slutprodukt, men et levende dokument, der må følges op og revideres.

Figur 7 Cirkeldiagram over processen med at lave NBSAP

⁴⁷ The Economics of Ecosystems and Biodiversity <http://www.cbd.int/incentives/teeb/>

6.2 Checkliste i forhold til udarbejdelse af en NBSAP

Nedenfor er en checkliste, som landene kan bruge i forbindelse med udarbejdelse af en national strategi og handlingsplan:

Starten:

- For Åland, Færøerne og Grønland: hvis muligt indgå samarbejde med Finland/Danmark om teknisk og økonomisk støtte.
- Få politisk «buy-in» til NBSAP-processen.
- Organisér processen – identificer/ kontakt de relevante aktører.
- Brug medierne for at få omtale og interesse for processen.

1. Kortlægning:

- Indsaml tilgængelig viden om biodiversitetens tilstand og identificer mangler,
- Identificer årsagerne til tab af biodiversitet,
- Vurder lovgivning, politikker, institutioner og økonomiske rammer og identificer mangler.

2. Udvikling af strategi og handlingsplan:

- Prioritering af indsatsen – vær realistisk,
- Fastsæt nationale målbare og tidsbestemte mål og identificer dem i forhold til Aichi-målene,
- Udarbejd indikatorer – få evt. inspiration fra Biodiversity Indicators Partnership (BIP)⁴⁸
- Udarbejd handlingsplan – hvilke tiltag er nødvendige for at nå målene i forhold til f.eks. nye politikker, lovgivning, ny forskning, udlægning af beskyttede områder m.v.?
- Identificer i den forbindelse hvem der gør hvad, hvor og hvornår og hvordan,
- Udarbejd finansieringsplan.

3. Vedtagelse og implementering af en NBSAP.

- En NBSAP er et politisk og ikke et teknisk dokument og bør derfor vedtages på det højst mulige politiske niveau som markering af, at ansvaret for implementering ikke alene er Miljøministeriets ansvar,
- En mekanisme for at overvåge implementering bør være en del af handlingsplanen. En bred implementeringsfølgegruppe bør nedsættes bestående af dem, som også var med i forberedelsesprocessen (sektorministerier, NGO'ere, næringsliv, forskning m.v.). Se også figure 8 "Take the NBSAP Journey"⁴⁹.

⁴⁸ <http://www.bipindicators.net/>

⁴⁹ <http://www.cbd.int/doc/meetings/fin/rmws-2014-02/other/rmws-2014-02-nbsap-journey-en.pdf>

62 WS rapport - implementering af naturkonventioner i småsamfund

7. Konklusioner og anbefalinger

7.1 Konklusioner

Implementeringschecklisterne, som findes i kap. 4.2 og 5.2 i denne rapport, vurderes som et godt udgangspunkt for de lande, som kun i begrænset omfang har implementeret Ramsar konventionen og CBD. Selv om checklisterne delvis er sat op i et projekt mest relateret til lande med små forvaltninger, vil de også i høj grad være anvendelige i andre lande. Checklisterne kan bidrage til en enkel, målrettet og effektiv implementering af konventionerne.

7.1.1 *Ramsar konventionen*

Status i forhold til implementering af Ramsar i de små nordiske lande Færøerne, Grønland, Island og Åland er, at alle lande har udpeget Ramsar områder, i alt 22 områder.

Ingen af disse lande har etableret en national Ramsar-komité.

På Island fungerer fredningsnævner og styrelser i nationalparker også som lokale Ramsar komitéer for de Ramsar områder, som henholdsvis er også er fredede og/eller nationale parker. Færøerne har etableret en lokal Ramsar komité (Nólsoy). Af alle 22 Ramsar områderne er der kun lavet to forvaltningplaner, og der er på Island, for to områder som også er fredede. Grønland tidligere påbegyndt arbejdet med forvaltningsplaner for to Ramsar områder, men arbejdet blev ikke færdiggjort. Færøerne er i gang med at lave den første forvaltningsplan (Nólsoy).

Foruden Island, er det kun Grønland, som jævnligt deltager i COP møder o.l. Grønland har også været aktiv i NorBalWet⁵⁰, et regional samarbejde mellem de nordiske og baltiske lande under Ramsar-konventionen. Som suveræn stat er Island meget mere involveret i internationalt konventionsarbejde, især i forhold til selvstændig deltagelse på COP møder og selvstændig rapportering.

⁵⁰ Nordic-Baltic Wetlands Initiative is a Regional Initiative for the Ramsar Convention on Wetlands

7.1.2 *Biodiversitetskonventionen*

Når det kommer til implementering af CBD er Island kommet længst, i og med, at Island, som det eneste land i dette projekt, både har lavet en national biodiversitetsstrategi og har etableret en national CBD komité. Desuden deltager Island i COPs og rapporterer løbende. Grønland deltager også i COP og rapporterer. Færøerne og Åland er meget lidt aktive i forhold til CBD. Foruden en enkelt færøsk rapportering i 2005, er nærmest intet af betydning for en reel implementering lavet, hverken på Færøerne og Åland.

CBD implementerings checklisterne ville derfor umiddelbart være nyttige for, at Færøerne, Åland og Grønland, alle tre selvstyrende områder, kan komme videre med at implementere CBD, især at lave nationale biodiversitetsstrategier.

7.2 Anbefalinger

På workshoppen blev mulige mekanismer til opfølgning på workshopens resultater ikke direkte diskuteret (se dog nedenfor). Men det er klart, at landene i ret høj grad har samme udfordring med at implementere både Ramsar konventionen og CBD, og at det derfor er gode grunde til, at landene samarbejder/danner netværk om implementeringerne. Der vil også være gode muligheder for at inddrage ekspertviden fra de store nordiske lande, som allerede har erfaringer med implementering af Ramsarkonventionen og CBD.

7.2.1 *Forslag til videre samarbejde/projekter om implementering af Ramsar konventionen*

- **Organisering.** Lære af hinandens erfaringer, både gode og mindre gode, fx med etablering af komitéer, både nationale og lokale. Erfaringer, med organisering, mandater, terms of reference for lokale komiteer, samarbejde og *local involvement*. Dette kunne være arrangeret som et eller flere videomøder.
- **Forvaltningsplaner.** Etablere et samarbejde omkring forvaltningsplaner. Finde eksempler på "succeshistorier". Ikke kun af skriveprocessen, men også parametre og procedurer, som kan sikre, at forvaltningsplanenes overordnede formål – at sikre vådområders økologiske karakter - opnås.
- **Monitorering.** Samarbejde omkring monitorering af fugle og andet – fx at udvikle et registrerings- og rapporteringssystem i forbindelse med fuglejagt.

- **Administration.** Samarbejde om udarbejdelse af administrationsgrundlag, lovgivning og lignende.
- **Internationalt.** Samarbejde om deltagelse i COP og NorWetBal – evt. projekter.

7.2.2 ***Forslag til videre samarbejde/projekter om implementering af CBD***

- **Nationale Biodiversitetsstrategier og Handlingsplaner.**
Etablere samarbejde/netværk omkring "the NBSAP Journey" (se figur 8). Da Island i ret høj grad har implementeret CBD, især i forhold til Færøerne og Åland, som har længst vej til mål, kunne Island, i et fremtidigt samarbejde/projekt om at lave NBSAPs, fungere som en *how-to-do* partner i samarbejdet.
- **Invasive arter.** Kortlægge og lave strategi for invasive arter. Lave en analyse af spredningsveje for utilsigtet introduktion og indførelse af fremmede invasive arter. Er måske særligt oplagt projekt for Færøerne, Island og Grønland – som alle er vestnordiske lande, og derfor muligvis har fælles problemer.

8. Bilag

8.1 BILAG 1: Deltagerliste

Navn	Mail adr.
Christian Prip (CBD), ekspert, Fridtjof Nansens Institut, NO	cp@fni.no
Lars Dinesen (Ramsar), ekspert, Konsulent	larsdinesen8@gmail.com
Sigurður Þrainsson (CBD), ekspert, Miljøministerium, IS	sigurdur.thrainsson@uar.is
Inge Thaulow (Ramsar/CBD), ekspert, Departement for Natur og Miljø, Grønlands Selvstyre	inth@ghsdk.dk
Guðriður Þorvarðardóttir Miljøministerium, IS	gudridur.thorvardardottir@uar.is
Anders Lysholt Mathiasen Grønlands Selvstyre, GR	alma@nanoq.gl
Inkeri Ahonen Landsskabsregeringen, AX	inkeri.ahonen@regeringen.ax
Anna Maria Fosaa Náttúrugripasavnið, FO	annamariaf@savn.fo
Janus Leivur Hansen Náttúrugripasavnið, FO	janush@savn.fo
Anni á Hædd Fiskimálaráðið, FO	annia.haedd@fisk.fo
Ólavur Jóannesarson Hansen Fiskimálaráðið, FO	olavur.hansen@fisk.fo
Kristvør Hentze Poulsen Fiskimálaráðið, FO	kristvor.poulsen@fisk.fo
Suni Petersen Umhvørvisstovan, FO	sunip@us.fo
Maria Gunnleivsdóttir Hansen Umhvørvisstovan, FO	mariagh@us.fo

8.2 BILAG 2: Workshop program

DAG 1: Implementering af BIODIVERSITETSKONVENTIONEN i nordiske småsamfund

Kl.	Programpunkt	Forelæser
9.00	Velkommen og intro	Petur Nielsen, Sunni Petersen
9.05	Generel introduktion til kravene i CBD	Christian Prip
10.00	Kaffe	
10.15	Implementering af CBD i nordiske småsamfund <i>Hvad er lavet? Hvad mangler?</i> <i>Overvejelser? Lessons learned?</i> <i>Hvad har gået godt og hvad mindre godt?</i> Max. 15-20 min pr. land + tid til spørgsmål.	Sigurður Þráinsson
		Inge Thaulow
		Anna Maria Fosaa
		Inkeri Ahonen
12.00	Frokost	
13.00	Miljøpåvirkninger på vegetation og flora i Færøerne	Anna Maria Fosaa
13.15	Målrettet implementering af CBD i små forvaltninger, forlag til enkel tilgang og til brug af redskaber	Christian Prip
13.45	Spørgsmål	
14.00	Kaffe	
14.15	Tematisk diskussion: - Biodiversitetsstrategier og handlingsplaner (NBSAPs) - Målsætninger - Sammenhængende implementering af biodiversitetsrelaterede konventioner gennem nationale biodiversitetsstrategier og handlingsplaner (NBSAPs)	Christian Prip
15.30	Opsummering/konklusioner	Christian Prip
16.00	Afslutning	

**DAG 2: Implementering af RAMSARKONVENTIONEN
i nordiske småsamfund**

Kl.	Programpunkt	Forelæser
9.00	Velkommen og intro	Suni Petersen
9.05	Generel introduktion til Ramsar	Lars Dinesen
10.00	Kaffe	
10.15	NorBalWet, regionalt initiativ	Inge Thaulow
10.30	Implementering af Ramsarkonventionen på GR, IS, FO, ÅL. <i>Hvad er lavet? Hvad mangler?</i> <i>Overvejelser? Lessons learned?</i> <i>Hvad har gået godt og hvad mindre godt?</i> Max. 15-20 min pr. land + tid til spørgsmål.	Andreas Lysholdt Mathiasen
		Guðriður Þorvarðardóttir
		Janus L. Hansen
		Inkeri Ahonen
12.00	Frokost	
13.00	Målrettet implementering af Ramsar i små forvaltninger, forslag til enkel tilgang og brug af redskaber, med fokus på: <ul style="list-style-type: none"> - Vejledning om forvaltningsplaner, - Økologisk status, øvelse for at blive klogere på hvordan økologisk status sikres, - Ramsar komitéer for lokalområder og muligheden for at etablere nationale Ramsar komitéer, - Formidling - "win/win for fugle og nationaløkonomi", - Rapportering. 	Lars Dinesen
13.45	Spørgsmål	
14.00	Kaffe	
14.15	Hypotetisk case: Implementering af Ramsar, mine prioriteringer som ansat i en lille forvaltning.	Lars Dinesen
14.45	Gruppearbejde – landevis (Planlægning af det videre arbejde)	
15.15	Opsummering/konklusioner	Lars Dinesen
16.00	Afslutning	

8.3 BILAG 3: Oplægsholdere

- Lars Dinesen, Medlem af Scientific and Technical Review Panel, Ramsar, DK,
- Christian Prip, Senior Policy Advisor, Fridtjof Nansens Institut, Oslo, NO,
- Anna Maria Fosaa, Naturhistorisk museum, FO,
- Janus L. Hansen, Naturhistorisk museum, FO,
- Inge Thaulow, Ministeriet for miljø og natur, GR,
- Andreas Lysholt Mathiasen, Ministeriet for miljø og natur, GR,
- Guðriður Þorvarðardóttir, Ministeriet for miljø og naturressourcer, IS,
- Sigurður Þráinsson, Ministeriet for miljø og naturressourcer, IS,
- Inkeri Ahonen, Miljøbyrå, Landsskabsregeringen, ÅL,

9. Præsentationer fra WS

Præsentationerne fra workshopen er at finde i efterfølgende sider og på Umhvørvisstovans hjemmeside, se www.us.fo/WS

Nr.	Programpunkt / Titel på præsentation	Sider
Generel introduktion til kravene i CBD		
1.	Konventionen om biologisk mangfoldighed	70-72
Implementering af CBD i nordiske småsamfund		
2.	CBD i småsamfund ISLAND	73-77
3.	Implementering af Konventionen om Biologisk Mangfoldighed Grønland	78-80
4.	Biodiversity in the Faroe Islands – status and trends	81-85
5.	Biodiversitetskonventionen på Åland	86-91
Måltrettet implementering af CBD i små forvaltninger, forslag til enkel tilgang og til brug af redskaber		
6.	Nationale strategier og handlingsplaner	92-94
Generel introduktion til Ramsar		
7.	Generel introduktion til Ramsar	95-101
Implementering af Ramsar konventionen i nordiske småsamfund		
8.	Implementering af Ramsar konventionen i Grønland – gennemgang af status, mangler og prioriteter	102-103
9.	Ramsar konventionen i nordiske småsamfund	104-111
10.	Ramsar – Implementering på Færøerne	112-113
11.	Ramsar på Åland	114
Måltrettet implementering af Ramsar i små forvaltninger, forslag til enkel tilgang og brug af redskaber		
12.	Måltrettet forvaltning i små forvaltninger	115-119
13.	Checklist	120

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

Konventionen om biologisk mangfoldighed

Workshop om implementering af Ramsar konventionen og Biodiversitetskonventionen i nordiske småsamfund

11. - 12. september 2014 i Tórshavn

www.fni.no

Disposition

- Før CBD - andre globale biodiversitetsrelaterede konventioner
- Baggrund/historie for CBD
- Væsentlige elementer/særlige kendetegn
- Aichi Biodiversity targets
- Særligt om opfyldelse af internationale konventioner i selvstyrende områder under rigsfællesskab.

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

www.fni.no

Før CBD

1948: IUCN

1971: Ramsar-konventionen om beskyttelse af vådområder. (Ikrafttræden: 1975).

1972: Stockholm-konferencen (UN Conference on the Human Environment) – oprettelse af FN's miljøprogram, UNEP. Fokus på beskyttelse af migrerende arter.

1972: Verdensarvkonventionen (Ikrafttræden 1975)

1973: CITES (Washington)-konventionen om handel med truede arter (Ikrafttræden 1975)

1979: CMS (Bonn)-konventionen om migrerende arter. (Ikrafttræden: 1983).

1987: «Our Common Future»-rapporten. (Brundtland-rapporten)

1992: Rio-konventionen om miljø og udvikling med vedtagelse af bl.a. Klimakonventionen, CBD, Agenda 21, Rio-deklarationen.

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

www.fni.no

CBD facts

Vedtaget på FN-konferencen om miljø og udvikling (UNCED) i juni 1992 og trådte i kraft den 29. december 1993.

Den har 3 hovedmål:

- Bevaring af den biologiske mangfoldighed
- Bæredygtig udnyttelse af bestanddele af den biologiske mangfoldighed
- Rimelig og retfærdig fordeling af de fordele, der udspringer af udnyttelsen af de genetiske ressourcer

Biodiversitet defineres som mangfoldighed af

- økosystemer
- arter og
- variation i genetisk materiale inden for arter (genetisk diversitet).

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

www.fni.no

CBD karakteristikum

- CBD har et ekstremt bredt anvendelsesområde – omfatter i realiteten bæredygtig udnyttelse af naturens ressourcer og dermed det nærmeste man kommer en juridisk bindende aftale om bæredygtig udvikling!
- En styrke og en svaghed!

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

www.fni.no

CBD – et globalt kompromis mellem Nord og Syd

- Udviklingslande ønskede en enkel aftale om at beskytte truede dyre- og plantearter og habitater.
- Udviklingslandene vil ikke forpligte sig til at bevare deres biologiske mangfoldighed uden kompensation og incitament. Insisterede på, at økosystemer, arter og gener skal anvendes til gavn for mennesker. Insisterede på en anerkendelse af staternes suveræne rettigheder til genetiske ressourcer.
- Således blev CBD et paradigmeskift - en ændring af fokus fra beskyttelse af truede arter og naturtyper til naturen som leverandør af essentielle varer og tjenester til menneskers velbefindende.

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

www.fni.no

CBD-hovedtræk

- CBD indeholder bestemmelser om bl.a:
- Nationale biodiversitetsstrategier og handlingsplaner (art. 6a)
- Integration af biodiversitet i sektorspecifikke og tværsektorielle planer og politikker (art. 6b)
- In situ-og ex situ-bevaring (art. 8 og 9)
- Bæredygtig udnyttelse af komponenter biodiversitet (art. 10)
- incitamenter (art. 11)
- Kommunikation, undervisning og folkeoplysning (art. 13)
- Adgang til genetiske ressourcer og deling af fordele (art. 15 og Nagoya-protokollen)
- Teknologioverførsel (art. 16)
- Håndtering af bioteknologi (art. 19 og Cartagena-protokollen)
- Beskyttelse af traditionel viden hos de lokale og oprindelige befolkningsgrupper (art. 8 (j)).

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

www.fni.no

CBD -arbejdsprogrammer

Økosystemer

- Skove
- «Drylands»
- Øer
- Bjerrgøkosystemer
- «Inland waters»
- Have og kyster

Cross-cutting (blandt mere)

- Climate change and biodiversity
- Communication, Education and Public Awareness
- Global Strategy for Plant Conservation
- Invasive Alien Species
- Protected areas
- Impact assessment
- Incentive measures

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

www.fni.no

CBD-milepæle

- 1992: Vedtagelse af CBD
- 1993: Ikrafttræden af CBD
- 2000: Vedtagelse af principper "the Ecosystem Approach"
- 2000: Vedtagelse af Cartagena-protokollen om biosikkerhed
- 2002: Første CBD-strategiplan med 2010-målet for biodiversitet
- 2004: Addis Ababa principper og guidelines om bæredygtig udnyttelse
- 2005: The Millennium Ecosystem Assessment
- 2008: The Economics of Ecosystems and Biodiversity (TEEB)
- 2010: Ny CBD-strategiplan 2010-2020 med "the Aichi Targets"
- 2012: Etablering af "the Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES)"
- 2012: Strategi for ressourcemobilisering med konkrete mål
- 2014: Ikrafttræden af Nagoya-protokollen om ABS.

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

www.fni.no

Forhindringer for at standse tabet af biodiversitet

På trods af CBD er biodiversitet fortsatte med at gå tilbage. Blandt årsagerne er:

- Nationale love og politikker har ikke behandlet de grundlæggende årsager til tab af biodiversitet. Værdier af biodiversitet er ikke blevet anerkendt og indarbejdet i de nationale regnskaber.
- CBD bestemmelser er vage og med kvalifikationer ("as appropriate", og "as far as possible"); hæmmer overholdelse og håndhævelse.

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

www.fni.no

CBD Strategisk plan 2011-2020

The vision of this Strategic Plan is a world of "Living in harmony with nature" where by 2050, biodiversity is valued, conserved, restored and wisely used, maintaining ecosystem services, sustaining a healthy planet and delivering benefits essential for all people.

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

www.fni.no

CBD Strategisk plan 2011-2020

The mission is to ensure a coherent implementation of the Convention on Biological Diversity and achievement of its three objectives by promoting:

- Effective and urgent action to halt the loss of biodiversity in order to ensure that by 2020 ecosystems are resilient and continue to provide essential services thereby securing the planet's variety of life, and contributing to human wellbeing and poverty eradication.
- To ensure this, pressures on biodiversity are reduced, ecosystems are restored, biological resources are sustainably used and benefits arising out of utilization of genetic resources are shared in a fair and equitable manner;
- adequate financial resources are provided, capacities are enhanced, biodiversity issues and values mainstreamed, appropriate policies are effectively implemented, and decision-making is based on sound science and the precautionary approach.

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

www.fni.no

Aichi Biodiversity Targets

Strategic Goal A: Address the underlying causes of biodiversity loss by mainstreaming biodiversity across government and society

Strategic Goal B: Reduce the direct pressures on biodiversity and promote sustainable use

Strategic Goal C: To improve the status of biodiversity by safeguarding ecosystems, species and genetic diversity

Strategic Goal D: Enhance the benefits to all from biodiversity and ecosystem services

Strategic Goal E: Enhance implementation through participatory planning, knowledge management and capacity building

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

www.fni.no

Aichi Biodiversity Targets

Strategic Goal A: Address the underlying causes of biodiversity loss by mainstreaming biodiversity across government and society

Target 1: Awareness increased

Target 2: Biodiversity values integrated

Target 3: Incentives reformed

Target 4: Sustainable consumption and production

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

www.fni.no

Aichi Biodiversity Targets

Strategic Goal B: Reduce the direct pressures on biodiversity and promote sustainable use

Target 5: Habitat loss halved or reduced

Target 6: Sustainable management of marine living resources

Target 7: Sustainable agriculture, aquaculture and forestry

Target 8: Pollution reduced

Target 9: Invasive alien species prevented and controlled

Target 10: Pressures on vulnerable ecosystems reduced

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

www.fni.no

Aichi Biodiversity Targets

Strategic Goal C: To improve the status of biodiversity by safeguarding ecosystems, species and genetic diversity

Target 11: Protected areas increased and improved

Target 12: Extinctions prevented

Target 13: Genetic diversity maintained

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

www.fni.no

Aichi Biodiversity Targets

Strategic Goal E: Enhance implementation through participatory planning, knowledge management and capacity building

Target 17: NBSAPs adopted as policy instrument

Target 18: Traditional knowledge respected

Target 19: Knowledge improved, shared and applied

Target 20: Financial resources from all sources increased

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

www.fni.no

Udmøntning af Aichi-målene på nationalt plan

- kræver bl.a.

- Fastsættelse af national målbare mål
- At hensyn til biodiversitet indgår i beslutningerne hos de tværsektorielle og sektorspecifikke ministerier (fx finans, industri, turisme, energi, landbrug, fiskeri);
- Afskaffelse af subsidier, der skader biodiversiteten og indførelse af positive økonomiske incitamenter;
- Arealplanlægning med integration af biodiversitet;
- Udpegning af beskyttede områder - ikke mindst i havområder;
- Overdragelse af beføjelser biodiversitet til lokale og regionale instansergiver
- Indførelse af et regelværk om adgang til genetiske ressourcer og udbyttedeling (ABS).
- Anerkendelse og beskyttelse af traditionel viden, innovationer og praksis hos indfødte og lokale samfund.

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

www.fni.no

Institutioner

<ul style="list-style-type: none">Icelandic Institute of Natural History (IINH)Environment AgencySoil Conservation Service (SCS)Lake Mývatn Research StationVatnajökull National ParkIceland Forest Service	<ul style="list-style-type: none">Meteorological OfficePlanning AgencyNational Land Survey of IcelandStefansson Arctic InstituteIcelandic GeosurveyIcelandic Construction AuthorityThe Recycling Fund
--	---

National Biodiversity Strategy og Action Plan

Strategy i 2008

- 10 formål
- 25 aktiviteter

Action Plan i 2010

- 48 actions
- Kort sigtede actions
- Langt sigtede actions
- Overvågning

Hvad er lavet?

Biodiveristets strategien

Hvad er lavet?

1. Øge viden om Íslensk natur	2
2. Overvake vigtige økosystemer, arter og populasjoner	3
3. At sikre værn af biologisk mangfold i PAs	6
4. At sikre værn af rød listede arter og populasjoner	3
5. At restaurere naturlige økosystemer og arter	2
6. At sikre indfatning ved yrkning og spredning af GMOs	1
7. At indskrænke faren fra yrkning af GMOs	4
8. At sætte regler om genetiske resurser	1
9. At værne og bruge genetiske resurser	2
10. Uddannelse og oplysning	3

Conventions and National strategies

Hvað er laver?

- Convention on Biological Diversity
- The BERN Convention
- The Ramsar Convention
- Climate Change Convention
- National Policy
 - Biological Diversity Strategy og Action Plan
 - Naturvörn Plan
 - Sustainable Development
 - Protection of Birch Forests
 - Vulnerable Marine Habitats around Iceland
 - Master Plan for hydro and geothermal energy resources in Iceland

Hvað er laver?

PA's nætværk

	Antal	Størrelse
Biotopvörn	4	3.723
Folkepark	21	44.269
Naturreservat	40	302.108
Naturmonument	43	10.175
National park	3	1.435.205
Særlig vörn	2	146.500
	113	1.941.980

Formål med fredning af områder, (antal områder)

Hvað er laver?

Antal og størrelse af fredade områder 2013

Antal fredade områdera og ændringer hvert år fra 1970

Red List Data for vascular plants, lichens, mosses, algae and birds in 2009.

Rød listede karplanter i 2009 og 2000

Naturværnplanen 2009 til 2013 - hoved mål

- Værne planter og områder vigtigve for plante værn
- Værne sjælden habitat typer i højlandet
- Værne hvirvilløse dyr som er sjælden
- Bygge op PA's nætwerk for værn af Biodiversitet

Hvað er lævet?

Naturværn planerne

Hvað er lævet?

2009-2013

- ✓ Snæfjallaströnd – Kaldalón
- ✓ Eyjólfsstaðaskógur
- ✓ Egilsstaðaskógur og Egilsstaðaklettur.
- ✓ Gerpissvæðið
- ✓ Steinadalur í Suðursveit
- ✓ Undirhlóar í Nesjum
- ✓ Tjarnir á Innri-Hálsunum í Berufirði.
- ✓ Hvannstöð-undir-Reynisfjalli.
- ✓ Orravatsnústír
- ✓ Friðland í Þjórsárvörum
- ✓ Skaftártungur og á Stöðvarfréttur
- ✓ Langisjór og nágrenni

2004-2008

- ✓ Guðlaugstungur – Álfgeirstungur
- ✓ Vatnajökulsþjóðgarður
- ✓ Vatnshornsskógur
- ✓ Álfanes – Skerfjallfjörður
- Vestmannaeyjar
- Látrabjarg – Rauðasandur
- Geysir í Haukadal
- Álfanes – Akkrar – Löngufjörur
- Austara-Eylandið
- Látraströnd – Náttfjavíkur
- Njarðvík – Loðmundarfjörður
- Reykjanes – Eldvörp – Hafnaberg
- (Skeiðarársandur, Jökulsárgljúfur og Óxarfjörður)

2009 Naturværn Planen

Hvað er lævet?

Náttúruverndaráætlun 2009-2013

Vendastíllögur:

- 1 Snæfjallaströnd-Kaldalón
- 2 Eyjólfsstaðaskógur
- 3 Egilsstaðaskógur og Egilsstaðaklettur
- 4 Gerpissvæðið
- 5 Skóglandi við Hofell
- 6 Steinadalur í Suðursveit
- 7 Undirhlóar í Nesjum
- 8 Tjarnir á Innriháls í Berufirði
- 9 Hvannstöð undir Reynisfjalli
- 10 Orravatsnústír
- 11 Þjórsárvörum
- 12 Svæði í Skaftártungum og á Stöðvarfréttur
- 13 Langisjór og nágrenni

- Flókur
- Smádyr
- Vistgerðir
- Jardmengar

Fredade områder og 2009 NVP

Hvað er lævet?

Náttúruverndaráætlun 2009-2013

Vendastíllögur:

- 1 Snæfjallaströnd-Kaldalón
- 2 Eyjólfsstaðaskógur
- 3 Egilsstaðaskógur og Egilsstaðaklettur
- 4 Gerpissvæðið
- 5 Skóglandi við Hofell
- 6 Steinadalur í Suðursveit
- 7 Undirhlóar í Nesjum
- 8 Tjarnir á Innriháls í Berufirði
- 9 Hvannstöð undir Reynisfjalli
- 10 Orravatsnústír
- 11 Þjórsárvörum
- 12 Svæði í Skaftártungum og á Stöðvarfréttur
- 13 Langisjór og nágrenni

- Flókur
- Smádyr
- Vistgerðir
- Jardmengar
- Friðlyst svæði

Dyre og plante værn

Hvað er lavet?

- 24 arter af karplanter
- 45 mos arter
- 90 lavsvamp arter
- Tre arter af hvirvilløse dyr

NVS 2009 - Karplanter

Photos.: Hörður Kristinnsson, af vef um flóru Íslands, www.floraislands.is

Ljósalyng

Gínhafri

Hrisastór

Vorstor

Safastór

Gljástór

Blatoppa

Sandlæðingur

Flaðalofotur

Rauðkollur

Fladur

Lónajurt

Stinnaser

Manútykall

Fjallkrækjill

Naburtunga

Munkahetta

Skogelting

Hagabrúða

Laugalepla

Giljablaka

Rauðberjatyn

Blæðsp

Tröllasmiður, tjarnaklukkan, brekkubobbi

Foot hills at Höfn

Reynisfjalli, Vik í Mýrdal

Hvað er lavet?

Hvað er lavet?

Pond

Boy Anderson

Invasive arter

Hvað er lavet?

Invasive arter

Anthriscus sylvestris (L.) Hoffm.)

Lupinus nootkatensis Donn ex Sims

Hvað er lavet?

Skovdrift

Hvað er lavet?

Number of selected tree species delivered from nurseries for planting from 1993-2010.

Ministeriet for Miljø
og Naturbeskyttelse

Hvað mangler?

- Bedre impælementering af NVP og biodiversitets strategien
- Mere interesse in værn af biodiversitet og natur
- Opdatering af biodiversitets strategien med hensyn til 2020 målsætningen i Nagoya
- Midler og ressourser for implementering
- Integrering i andre sektorer og kommuner
- Bedre undervisning og oplysning

Ministeriet for Miljø
og Naturbeskyttelse

Overvejelser

- Øge samarbejde

Lessons learned?

- Nogle lokal samfund udrydder nu IAS

Hvað har gæet godt og hvað mindre godt?

- Vi har strategier, men svært at implementere dem
- Øget interesse i IAS

Ministeriet for Miljø
og Naturbeskyttelse

Takk fyrir

Ministeriet for Miljø
og Naturbeskyttelse

Rigsfællesskabet

- En del af Rigsfællesskabet
- Naturområdet blev hjemtaget til Grønland i 1989
- Grønlands Selvstyre har det overordnede ansvar for naturforvaltningen
- Konventionen om Biologisk Mangfoldighed – Danmark ratificerede på vegne af Grønland konventionen i 1993.
- Grønland meddelte at man ikke kan påtage sig de økonomiske forpligtigelser, som en implementering kræver!
- Grønland har ikke taget stilling til en eventuel ratificering af Nagoya protokollen.

Selvstyret

- Naturforvaltningsansvaret i Grønland er delt mellem Departementet for Miljø og Natur og Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug.
- Departementet for Miljø og Natur
 - Ansvarlig for naturkonventionerne og aftaler (ext. IUCN) – Ramsar, CBD, CITES. Beskyttelse af økosystemer og fredede områder herunder Nationalparken, UNESCO verdensarvsområdet samt Ramsarområderne.
- Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug
 - Ansvarlig for artsforvaltning (fisk, fugle samt pattedyr) samt dertil hørende regionale og internationale aftaler (IWC, NAMMCO mv)

Artikel 8j – fokus på oprindelige folks rettigheder (varetages af Udenrigsdepartementet)

Grønland/Danmark

- Grønland udarbejder selvstændige af- og fremlæggelser til CBD (og Ramsar). Disse fremsendes dog som en del af Danmarks af- og fremlæggelser.
- Seneste af- og fremlæggelse fremsendt 1. marts 2014 - afholdes af af 12. partskonference under CBD i oktober 2014.
- Grønland indgår normalt i den danske delegation på CBD COP. Dette såfremt der er sager af særlig relevans for Grønland.
- Grønland inddrages og høres i udarbejdelsen af det danske mandatnotat.

Lovgivning

- Rammen for konventionen er implementeret i Langdtingslov nr. 29 af 18. december 2003.
- Formål at beskytte den biologiske diversitet, inklusiv gener, habitater, arter og økosystemer og sikre en bæredygtig udnyttelse af de levende ressourcer.
- En række bekendtgørelser som beskytter arter og fredede områder.

Råstofaktiviteter er ikke omfattet af loven !

Implementering nationalt

• Ingen nationale målbare mål (mangel på biodiversitets strategi)

Status:

- Fokus på artsforvaltningen og til dels fredninger
- Rødliste udarbejdet i 2008
- Bekendtgørelser udarbejdet
- Lovgivning om genetiske ressourcer (Landstingslov nr. 20 af 20. november 2006 om kommerciel og forskningsmæssig anvendelse af biologiske ressourcer)

Strategi for beskyttede områder

- Grønland har 12 områder beskyttet i forhold til nationale fredningsbekendtgørelser
- få marine områder

Tiltag

- Identificering af vigtige naturområder i Grønland – Hotspots
- Udarbejdelse af strategi for beskyttede områder
- En række internationale tiltag af relevans

Marine signifikante områder

- Arktisk Råd og relateret arbejde i IUCN

Implementering - regionalt

- Arktisk Råd. Grønland er Head of Delegation for arbejdsgruppen Conservation of Arctic Flora and Fauna under Arktisk Råd. Co-lead for det store arktiske biodiversitets monitoringsprogram CBMP samt var co-lead for det arktiske biodiversitets assessment som udkom i maj 2013.
- CAFF – biodiversitetsgruppen i Arktisk Råd kan ses som den regionale implementering af CBD.
- Mange tiltag i CAFF er direkte opfølgning af CBD.
- Opfølgning af det arktiske biodiversitets assessment (ABA) linker til CBDs strategiske mål for 2020.

Det arktiske biodiversitets assessment – produkter

- En film om ABA
- Dansk og grønlandsk versioner af synteserapporten samt det politiske dokument
- Seminar og borgermøder
- De 17 politiske anbefalinger føles nu op nationalt – med udarbejdelse af en national implementeringsstrategi

Outline of the presentation

- ⌘ Actions made in connection with the biodiversity convention
- ⌘ Main impacts on the nature
- ⌘ Redlisted plant species
- ⌘ Immediate actions in order to protect the biodiversity

Convention on biodiversity

- ⌘ "Føroya Løgting" ratified the convention 18. December 1993

- ⌘ The first initiative to implement the convention on biodiversity was the book "Føroya Náttúra" which is a status report on the biodiversity of the Faroe Islands. Published in 2006

Potential redlisted vascular plants

- 54 birds and 74 vascular plant species evaluated

Countdown 2010

- ⌘ Several initiatives at the Museum of Natural History
- ⌘ Once a week information on a plant or an animal on our homepage. Was also reported in the radio every week
- ⌘ Postcard campaign at the Museum of Natural History.

National report to CBD

Faroe Island have only delivered one national report to the CBD secretariat, in 2005 together with Greenland and Denmark

Main impacts on the nature

Environmental changes during time

- Fluctuating climate
- Anthropogenic changes
 - human impact
 - climate change

Fluctuating climate

- Arctic climate after the iceage indicated by the arctic species *Betula nana* (extinct today)
- Later fluctuating between dryer climate and wet oceanic climate as it is to day, indicated by appearance of *Juniperus communis* (rare today)

Betula nana

Juniperus communis

Anthropogenic changes

Grazing for more than 1000 years has changed the vegetation

Today the natural vegetation is only found in inaccessible places

Main impacts on ecosystem

- Agriculture
 - Sheep grazing
 - Fertilization
 - Drainage
- Hydropower
 - Drainage
- Climate change
 - New and invasive species

Impacts on vegetation by grazing

Grazing experiment

Increase in vegetation cover
Taller plants

Draining in connection with hydropower exploitation

Undrained area

Drainage of mires

Mires

Heathland

Climate change

- Tolerance for change in climate is 1-2°C

New and invasive species

Impacts of human activities

Sheep grazing:

- Smaller and vulnerable plants
- Reduced vegetation cover
- More vulnerable to avalanches
- Loss of biodiversity

Drainage:

- Disappearance of mires
- Loss of mire species
- Loss of biodiversity

Climate change:

- Loss of high mountain species
- Easier for new and invasive species to adapt
- Loss of biodiversity

Potential redlisted vascular plants

- 74 vascular plant species evaluated
- Total number of vascular plant species 330

Potential redlisted vascular plant species

- 2 Extinct (RE)
- 17 Critically endangered (CR)
- 4 Threatened (EN)
- 29 Vulnerable (VU)
- 21 Data deficient (DD)

Distribution of redlisted species

Most of the redlisted plant species are found in the lowland where the impacts are highest

Wetland and mires

- Cover: 1,3 % of the land area
- Impacts: Drainage in connection with agriculture and hydropower exploitation
- Number of vascular plants: 46
- Number of redlisted species: 15

Examples of threatened plant species in mires/wetland

Anagallis tenella

Drosera rotundifolia

Potentilla palustris

Ranunculus repens

Lakes

- ⌘ Cover: 0,9 % of the land area
- ⌘ Impacts: Drainage and fertilization in connection with agriculture
- ⌘ Number of vascular plants: 33
- ⌘ Number of redlisted species: 11

Examples of threatened plant species in lakes

© Claus Kald Jørgensen 2012

Hippuris vulgaris

Equisetum fluviatile

Utricularia vulgaris

Potamogeton natans

Immediate actions

- ⌘ Establishing restricted areas free of sheep grazing
- ⌘ Protection of the redlisted species with a systematic registration
- ⌘ More effort to monitor plants and animals in the Faroese nature

Thank you for your attention

- lagtingets bifall

Konventionen nämns dock inte i den Åländska naturvårdslagen

Miljö Ålands behörighet

- Ingen systematisk implementering
- Åtgärder som råkar sammanfalla med konventionen

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

a) Develop national strategies, plans or programmes for the conservation and sustainable use of biological diversity or adapt for this purpose existing strategies, plans or programmes which shall reflect, inter alia, the measures set out in this Convention relevant to the Contracting Party concerned;

- Sådana planer eller program finns inte

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

(b) Integrate, as far as possible and as appropriate, the conservation and sustainable use of biological diversity into **relevant sectoral or cross-sectoral plans, programmes and policies.**

- Den nya hållbarhetsstrategin som är under beredning eventuellt ett steg mot detta
- Annars inte medvetenhet om CBD

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

- a) **Identify** components of biological diversity important for its conservation and sustainable use having regard to the indicative list of categories set down in Annex I;
(b) **Monitor**, through sampling and other techniques, the components of biological diversity identified pursuant to subparagraph (a) above, paying particular attention to those requiring urgent conservation measures and those which offer the greatest potential for sustainable use;

Annex I

1. **Ecosystems and habitats**: containing high diversity, large numbers of endemic or threatened species, or wilderness; required by migratory species; of social, economic, cultural or scientific importance; or, which are representative, unique or associated with key evolutionary or other biological processes;
2. **Species and communities** which are: threatened; wild relatives of domesticated or cultivated species; of medicinal, agricultural or other economic value; or social, scientific or cultural importance; or importance for research into the conservation and sustainable use of biological diversity, such as indicator species; and
3. Described genomes and genes of social, scientific or economic importance.

- Inventeringar pågår, dock mycket kvar att undersöka
- Finska röda listan

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

- (c) **Identify processes and categories of activities which have or are likely to have significant adverse impacts** on the conservation and sustainable use of biological diversity, and monitor their effects through sampling and other techniques; and

- Sådan utredning har inte gjorts

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

- (d) **Maintain and organize**, by any mechanism **data**, derived from identification and monitoring activities pursuant to subparagraphs (a), (b) and (c) above.

- Ett enkelt datasystem finns – den borde dock utvecklas vidare

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

- (a) **Establish a system of protected areas or areas where special measures need to be taken to conserve biological diversity;**

- På Åland finns ca 50 naturreservat samt ca 90 Natura 2000 områden

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

- b) **Develop, where necessary, guidelines for the selection, establishment and management of** protected areas or areas where special measures need to be taken to conserve biological diversity;

- I naturvårdslagen finns det en paragraf om kriterierna för fredning av områden samt bestämmelser om förfarandet vid inrättandet
- Skötselplaner för områden finns inte

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

- (c) **Regulate or manage** biological resources important for the conservation of biological diversity whether within or outside protected areas, with a view to ensuring their conservation and sustainable use;

- (k) **Develop or maintain necessary legislation and/or other regulatory provisions for the protection of threatened species and populations;**

- I naturvårdsförordningen finns en lista över lagskyddade arter och biotoper
- Utveckling av naturvårdslagstiftning på gång
- Kulturbiotoper har återställts inom reservat
- Andra restaureringsåtgärder har inte vidtagits

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

(d) **Promote the protection of ecosystems**, natural habitats and the maintenance of viable populations of species in natural surroundings;

- Miljö- och naturvårdsarbete utförs

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

(e) **Promote environmentally sound and sustainable development in areas adjacent to protected areas** with a view to furthering protection of these areas;

- Natura 2000 områden och särskilt skyddsvärda biotoper får man inte påverka negativt även utifrån
- Ingen special hänsyn till skyddade områden i planering

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

(f) **Rehabilitate and restore degraded ecosystems** and promote the recovery of threatened species, inter alia, through the development and implementation of plans or other management strategies;

(l) Where a significant adverse effect on biological diversity has been determined pursuant to Article 7, regulate or manage the relevant processes and categories of activities; and

- Första återställningsplan för en naturreservat har utarbetats
- Stort behov av återställnings- och bevarandeplaner, men för lite resurser att producera dem.

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

(g) **Establish or maintain means to regulate, manage or control the risks associated with the use and release of living modified organisms** resulting from biotechnology which are likely to have adverse environmental impacts that could affect the conservation and sustainable use of biological diversity, taking also into account the risks to human health;

- Åland är GMO-fri zon

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

(h) **Prevent the introduction of, control or eradicate those alien species which threaten ecosystems, habitats or species;**

- Ingen strategi för invasiva arter
- Ingen kartering av invasiva arter
- En analys av spridningsvägar för oavsiktlig introduktion och introduktion av främmande arter och biotoper måste utarbetas p.g.a. Den nya EU-förordningen om invasiva arter

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

(i) **Endeavour to provide the conditions needed for compatibility between present uses and the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components;**

(a) Integrate consideration of the conservation and sustainable use of biological resources into national decision-making;

(e) Encourage cooperation between its governmental authorities and its private sector in developing methods for sustainable use of biological resources.

- En hållbarhetsstrategi för Åland är under beredning

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

(j) Subject to its national legislation, respect, **preserve and maintain knowledge, innovations and practices of indigenous and local communities embodying traditional lifestyles** relevant for the conservation and sustainable use of biological diversity and promote their wider application with the approval and involvement of the holders of such knowledge, innovations and practices and encourage the equitable sharing of the benefits arising from the utilization of such knowledge, innovations and practices;

- Oklart vad detta betyder på Åland eftersom det inte finns en egentlig etnisk ursprungsbefolkning

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

(m) **Cooperate in providing financial and other support for in-situ conservation outlined in subparagraphs (a) to (l) above, particularly to developing countries.**

(e) Cooperate in providing financial and other support for ex-situ conservation outlined in subparagraphs (a) to (d) above and in the establishment and maintenance of ex-situ conservation facilities in developing countries.

- Detta område borde utvecklas

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

(a) **Adopt measures for the ex-situ conservation of components of biological diversity, preferably in the country of origin of such components;**

(d) Regulate and manage collection of biological resources from natural habitats for ex-situ conservation purposes so as not to threaten ecosystems and in-situ populations of species, except where special temporary ex-situ measures are required under subparagraph (e) above; and

- Åland har gett tillstånd till LIFE-projektet ESCAPE att samla material på Åland för ex-situ skydd med sådana villkor som ska skydda den naturliga populationen

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

(b) **Establish and maintain facilities for ex-situ conservation** of and research on plants, animals and micro-organisms, preferably in the country of origin of genetic resources;

- Åland har inte sådana anläggningar

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

(c) **Adopt measures for the recovery and rehabilitation of threatened species and for their reintroduction into their natural habitats under appropriate conditions;**

- I samband med LIFE-projektet ESCAPE kommer man eventuellt prova återplantering av hotade växter även på Åland

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

b) **Adopt measures relating to the use of biological resources** to avoid or minimize adverse impacts on biological diversity;

- Sådana mätninginstrument finns inte

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

(c) **Protect and encourage customary use of biological resources in accordance with traditional cultural practices that are compatible with conservation or sustainable use requirements;**

- I LBU-programmet finns det stöd för bevarandet av kulturbiotoper

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

(d) **Support local populations to develop and implement remedial action in degraded areas where biological diversity has been reduced;**

- Sådana projekt har inte genomförts på Åland

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

Each Contracting Party shall, as far as possible and as appropriate, adopt **economically and socially sound measures that act as incentives for the conservation and sustainable use of components of biological diversity.**

- LBU-programmets miljöstöd

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

(a) **Establish and maintain programmes for scientific and technical education and training in measures for the identification, conservation and sustainable use of biological diversity and its components and provide support for such education and training for the specific needs of developing countries;**
(b) **Promote and encourage research which contributes to the conservation and sustainable use of Biological diversity, particularly in developing countries, inter alia, in accordance with decisions of the Conference of the Parties taken in consequence of recommendations of the Subsidiary Body on Scientific, Technical and Technological Advice; and**
(c) **In keeping with the provisions of Articles 16, 18 and 20, promote and cooperate in the use of scientific advances in biological diversity research in developing methods for conservation and sustainable use of biological resources.**
(b) **Cooperate, as appropriate, with other States and international organizations in developing educational and public awareness programmes, with respect to conservation and sustainable use of biological diversity.**

- Detta har Åland eventuellt inte resurser för

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

(a) **Promote and encourage understanding of the importance of, and the measures required for, the conservation of biological diversity, as well as its propagation through media, and the inclusion of these topics in educational programmes;**

- Ingen övergripande informations- eller utbildningsplan angående biologisk mångfald
- I läroplanen för Ålands grundskola:
"Inom ramen för miljöundervisningen måste man i skolan komma fram till gemensamma principer för en hållbar utveckling både med hänsyn till människan och naturen och till människan och kulturmiljön. Skolans miljöfostran ska hjälpa eleverna att inse att människors val av produkter påverkar livsmiljön och världens resurser i stort. Eleverna ska lära sig att kritiskt bedöma de faktorer som styr konsumtionsbeteendet. De bör lära sig förstå sambandet mellan konsumtion och produktion vad gäller såväl den privata konsumtionen som den totala samhällsekonomin."

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

(a) **Introduce appropriate procedures requiring environmental impact assessment of its proposed projects that are likely to have significant adverse effects on biological diversity with a view to avoiding or minimizing such effects and, where appropriate, allow for public participation in such procedures;**
(b) **Introduce appropriate arrangements to ensure that the environmental consequences of its programmes and policies that are likely to have significant adverse impacts on biological diversity are duly taken into account;**
(c) **Promote, on the basis of reciprocity, notification, exchange of information and consultation on activities under their jurisdiction or control which are likely to significantly affect adversely the biological diversity of other States or areas beyond the limits of national jurisdiction, by encouraging the conclusion of bilateral, regional or multilateral arrangements, as appropriate;**
(d) **In the case of imminent or grave danger or damage, originating under its jurisdiction or control, to biological diversity within the area under jurisdiction of other States or in areas beyond the limits of national jurisdiction, notify immediately the potentially affected States of such danger or damage, as well as initiate action to prevent or minimize such danger or damage; and**

- Lagstadgad MKB – process krävs för verksamheter som kan ha betydlig miljöpåverkan. I lagen finns bestämmelser även om gränsöverskridande miljöpåverkan

VARJE AVTALSPARTNER SKA:

(e) Promote national arrangements for emergency responses to activities or events, whether caused naturally or otherwise, which present a grave and imminent danger to biological diversity and encourage international cooperation to supplement such national efforts and, where appropriate and agreed by the States or regional economic integration organizations concerned, to establish joint contingency plans.

- När det gäller N2000 och enligt naturvårdslagen skyddade arter och biotoper finns det bestämmelser om naturskada i naturvårdslagen. Bestämmelsernas innebörd är dock oklar.

1. Recognizing the sovereign rights of States over their natural resources, the authority to determine access to genetic resources rests with the national governments and is subject to national legislation.

2. Each Contracting Party shall endeavour to create conditions to facilitate access to genetic resources for environmentally sound uses by other Contracting Parties and not to impose restrictions that run counter to the objectives of this Convention.

3. For the purpose of this Convention, the genetic resources being provided by a Contracting Party, as referred to in this Article and

Articles 16 and 19, are only those that are provided by Contracting Parties that are countries of origin of such resources or by the Parties that have acquired the genetic resources in accordance with this Convention.

4. Access, where granted, shall be on mutually agreed terms and subject to the provisions of this Article.

5. Access to genetic resources shall be subject to prior informed consent of the Contracting Party providing such resources, unless otherwise determined by that Party.

6. Each Contracting Party shall endeavour to develop and carry out scientific research based on genetic resources provided by other Contracting Parties with the full participation of, and where possible in, such Contracting Parties.

7. Each Contracting Party shall take legislative, administrative or policy measures, as appropriate, and in accordance with Articles 16 and 19 and, where necessary, through the financial mechanism established by Articles 20 and 21 with the aim of sharing in a fair and equitable way the results of research and development and the benefits arising from the commercial and other utilization of genetic resources with the Contracting Party providing such resources. Such sharing shall be upon mutually agreed terms.

- Finns ingen strategi för detta på Åland

Article 15. Access to Genetic Resources
Article 16. Access to and Transfer of technology
Article 17. Exchange of Information
Article 18. Technical and Scientific Cooperation
Article 19. Handling of Biotechnology and Distribution of its Benefits
Article 20. Financial Resources
Article 21. Financial Mechanism

Åland har ingen strategi eller för implementeringen av dessa artiklar

Tack!

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

Nationale strategier og handlingsplaner

Christian Prip
FNI

www.fni.no

NBSAPs generelt

- NBSAPs – en hovedhjørnestein for implementering af CBD.
- CBD, Article 6:
- *Each Contracting Party shall, in accordance with its particular conditions and capabilities:*
 - (a) *Develop national strategies, plans or programmes for the conservation and sustainable use of biological diversity or adapt for this purpose existing strategies, plans or programmes which shall reflect, inter alia, the measures set out in this Convention relevant to the Contracting Party concerned; and*
 - (b) *Integrate, as far as possible and as appropriate, the conservation and sustainable use of biological diversity into relevant sectoral or cross-sectoral plans, programmes and policies.*
- 178 lande har udarbejdet NBSAPs

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

www.fni.no

NBSAPS før Nagoya COP 10 og Aichi-målene 2010

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

www.fni.no

NBSAP-undersøgelsesresultater

Generelt

- Et mere nuanceret billede end portrætteret af tidligere forskere
- I sig selv en præstation af næsten alle lande i verden har lavet NBSAPs
- Nyere og 2. generations NBSAPs er klart mere sektorovergribende, målrettede og «politiske», men
- generelt har NBSAPs ikke formået at påvirke de bagvedliggende årsager til tab af biologisk mangfoldighed – oftest en teknisk mere end en politisk proces.

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

www.fni.no

NBSAP-undersøgelsesresultater (2)

- Meget ujævn fokus på CBDs tre hovedformål:
 - Beskyttelse er altdominerende,
 - Bæredygtig udnyttelse dækkes i meget generel form,
 - retfærdig og ligelig fordeling af udbyttet af genetiske ressourcer (ABS) er stort set fraværende.

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

www.fni.no

NBSAP-undersøgelsesresultater (3)

- Manglende sammenhæng mellem NBSAPs og overordnede politikker (f.eks. MDG-planer, fattigdomsbekæmpelsesstrategier m.v.) og sektorpolitikker.
- Også mangel på sammenhæng med andre konventioners implementering (herunder klima)
- Meget få NBSAPs forholder sig til Millennium Ecosystem Assessment, økosystemtjenester, værdisætning af biologisk mangfoldighed økonomiske incitamenter m.v.

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

www.fni.no

NBSAP- undersøgelses- resultater (4)

- Få NBSAPs med tidsfaste målbare mål, prioriteringer og monitoringsmekanismer,
- Få lande med subnationale BSAPs
- Få lande med strategier for finansiering af indsatsen – NBSAPs er ofte ønskelister over projekter uden finansiering

NBSAPS efter Nagoya COP 10 og Aichi-målene 2010

- COP 10 tillægger NBSAPs en endnu større rolle end før, - en national mekanisme med nationale mål til at udmønte de 20 «Aichi-mål»
- Aichi-mål 17: «By 2015 each Party has developed, adopted as a policy instrument, and has commenced implementing an effective, participatory and updated national biodiversity strategy and action plan.
- NBSAP's skal omfatte udmøntning af alle biodiversitetsrelaterede konventioner.
- GEF har sat penge af til nationale NBSAP-revisionsprocesser.

NBSAPs efter Nagoya COP 10 og Aichi-målene 2010 (2)

Kun 26 NBSAPs udarbejdet indtil nu. Nogle karakteristika:

- mere balanceret dækning af de tre CBD-hovedformål – dog stadig med ABS underrepræsenteret,
- tager i højere grad udgangspunkt i økosystemtjeneste/naturkapital-tilgangen,
- er for det meste målrettede og handlingsorienterede,
- er fortsat ukonkrete i forhold til sektorintegration,
- indeholder typisk ikke strategier for ressourcemobilisering.

NBSAP-pionerer på udvalgte områder

Sektorintegration, generelt.

Norge, Cambodia

Sammenhæng mellem NBSAP og national fattigdomsbekæmpelsesstrategi

Benin

NBSAP-revisioner

Japan (4 ialt)

Sub-nationale BSAPs

UK

Økosystemtjenester/naturkapital-tilgang

Sydafrika, Costa Rica

Nationale mål

Brasilien

Bred folkelig NBSAP-proces

Indien

Biodiversitetsplanlægning uden en NBSAP, men gennem integration i sektorstrategier.

Sverige.

Nogle konklusioner

- Processen er lige så vigtig som resultatet
- Processen må være politisk med økonomiske og sociale faktorer, trade-offs osv. involveret
- Ingen vej uden om «TEEB-tilgangen» med værdisætning, naturkapital, økonomiske styringsmidler m.v.
- Nødvendigt at forholde sig til de underliggende årsager (root causes) til tab af biodiversitet og hermed sektor- og tværsektorielle politikker
- Sektorintegration løser ikke alene problemerne – biodiversitet skal fortsat promoveres politisk.
- Klima- og biodiversitetsindsatsen må spille sammen
- Landene må forholde sig til, hvor pengene til NBSAP-implementering skal komme fra.
- En NBSAP kan skabe en mere sammenhængende og effektiv implementering af alle de biodiversitetsrelaterede konventioner.
- En NBSAP er ikke et slutprodukt, men et levende dokument, der må følges op og revideres.

Checkliste i forhold til udarbejdelse af en NBSAP

Starten

- (for Åland, Færøerne og Grønland). Hvis muligt indgå samarbejde med Helsingfors/København om teknisk og økonomisk støtte.
- Få politisk «buy-in» til NBSAP-processen.
- Organiser processen – identificer og kontakt de relevante aktører.
- Brug medierne for at få omtale og interesse for processen.

Checkliste i forhold til udarbejdelse af en NBSAP

1. Kortlægning

- Indsaml tilgængelig viden om biodiversitetens tilstand og identificer mangler.
- Identificer årsagerne til tab af biodiversitet
- Vurder lovgivning, politikker, institutioner og økonomiske rammer og identificer mangler.

Checkliste i forhold til udarbejdelse af en NBSAP

2. Udvikling af strategi og handlingsplan

- Prioritering af indsatsen – vær realistisk
- Fastsæt nationale målbare og tidsbestemte mål og identificer dem i forhold til Aichi-målene.
- Udarbejd indikatorer – få evt. inspiration fra Biodiversity Indicators Partnership (BIP) (<http://www.bipindicators.net/>)
- Udarbejd handlingsplan – hvilke tiltag er nødvendige for at nå målene i forhold til f.eks. nye politikker, lovgivning, ny forskning, udlægning af af beskyttede områder m.v.?
- Identificer i den forbindelse hvem der gør hvad, hvor og hvornår og hvordan.
- Udarbejd finansieringsplan.

Checkliste i forhold til udarbejdelse af en NBSAP

3. Vedtagelse og implementering af en NBSAP

- En NBSAP er et politisk og ikke et teknisk dokument og bør derfor vedtages på det højst mulige politiske niveau som markering af, at ansvaret for implementering ikke alene er Miljøministeriets ansvar.
- En mekanisme for at overvåge implementering bør være en del af handlingsplanen. En bred implementeringsfølge gruppe bør nedsættes bestående af de, som også var med i forberedelsesprocessen (sektorministerier, NGO'ere, næringsliv, forskning m.v.)

(«Take the NBSAP Journey», se <http://www.cbd.int/doc/meetings/fin/rmws-2014-02/other/rmws-2014-02-nbsap-journey-en.pdf>)

Generel introduktion til Ramsar

Implementering af Ramsar konventionen og Biodiversitetskonventionen i nordiske små samfund 11 – 12. september 2014 i Tórshavn

Lars Dinesen, STRP member

Ramsar Convention Secretariat
28 rue Mauverney, CH-1196 Gland (Switzerland)
Tel. +45 2179 6230; ladin@nst.dk

www.ramsar.org

Biodiversity Environmen

Konvention om biodiversitet CBD
CITES – handel med truede dyr og planter
Bonn og underaftaler – migrerende arter
Ramsar konventionen – vådområder og vand
World Heritage Konvention – Verdensarv
International Plant Protection Convention
International Treaty on Plant Genetic Resources

Disposition

- Mission
- Retningslinjer , anbefalinger og resolutioner
- Konventionens historie
- Konsekvenser / implikationer - udvalgte artikler
- Udpegning af Ramsar områder og tilhørende skemaer

www.ramsar.org

Ramsar Mission

The mission of the Ramsar Convention, as adopted by the Parties in 1999 and refined in 2002, is “the conservation and wise use of all wetlands

through local and national actions and international cooperation, as a contribution towards achieving sustainable development throughout the world”

Ramsar trend

Over the years, however, the Convention has broadened its scope of implementation to cover **all aspects** of wetland conservation and wise use,

recognizing wetlands as ecosystems that are vital for biodiversity conservation and for the well-being of human communities.

Who can join?

No state is too small to join

as long as it can designate a wetland which meets one or more of the Criteria for Identifying Wetlands of International Importance

Definition af vådområder

“areas of marsh, fen, peatland or water, whether natural or artificial, permanent or temporary, with water that is static or flowing, fresh, brackish or salt, including areas of marine water the depth of which at low tide does not exceed six metres”

“may incorporate riparian and coastal zones adjacent to the wetlands, and islands or bodies of marine water deeper than six metres at low tide lying within the wetlands”

Fokus på menneskelige behov

Adgang til vand, sundhed, fødevarer, produktion, økonomisk udvikling og politisk stabilitet er gjort usikker som følge af forringelsen af vådområder

Kløften mellem forsyning og behov for vand stiger

Og selv med de nuværende forsøg på at sikre vand til økosystemerne falder kapaciteten af ydelser fra jordens vådområder

Why a Convention on Wetlands?

- The Ramsar Convention was developed in the 1960s because of **concerns over destruction of wetlands** and its impact on **people** and **biodiversity** – especially waterbirds
- Opened for signature in the town of Ramsar, I.R. Iran on 2 February 1971
- First of the modern global intergovernmental environmental agreements
- Pre-dates significant UN environmental attention
- Now 168 Contracting Parties (member governments) globally

It started in 1962 ...

1971: The Convention's text

Three 'pillars' of implementation

1. “wise use” of all wetlands
2. Designation & management of **Wetlands of International Importance** (Ramsar sites) to maintain their **ecological character**
3. **International cooperation**

1971: The Convention's text

Scope: **wetlands & water; ecosystems & people**

- Initial focus on waterbirds, and Ramsar sites
- 40 years evolution of implementation to respond to full scope of water and wetlands

Ramsar Convention growth since 1971

- **Convention membership**
- **Ramsar sites**
 - Now 2186 sites, 2+ million square km
 - Largest global 'protected areas' network
- **Budget**
 - Contributions from Parties
- **Secretariat**
 - Now 18 people: hosted by IUCN, Switzerland

Ramsar

- Partskonferencer
- Stående komite
- Scientific Technical Review Panel
- Sekretariat
- Medlemslande
- AA, Focal Point, STRP, CEPA
- 5 Internationale Partnerorganisationer
- Liaison grupper mv. CBD, IPBES, CMS, AEWA, WHC

Ramsar Toolkit: Wise Use Handbooks

- **Major range of guidelines to support for implementation by Parties**
 - Provide all STRP guidance prepared over the years (adopted at different COPs)
 - Compiled **thematically** for ease of use by Parties and others
- **4th edition**
 - 21 Handbooks
 - Ramsar Website www.ramsar.org
 - Fem sprog

Ramsar Handbooks

Handbook 1	Wise use of wetlands: Concepts and approaches for the wise use of wetlands
Handbook 2	National Wetland Policies: Developing and implementing National Wetland Policies
Handbook 3	Laws and institutions: Reviewing laws and institutions to promote the conservation and wise use of wetlands
Handbook 4	Avian influenza and wetlands: Guidance on control of and responses to highly pathogenic avian influenza
Handbook 5	Partnerships: Key partnerships for implementation of the Ramsar Convention
Handbook 6	Wetland CEPA: The Convention's Programme on communication, education, participation, and public awareness (CEPA) 2009-2015
Handbook 7	Participatory skills: Establishing and strengthening local communities' and indigenous people's participation in the management of wetlands
Handbook 8	Water-related guidance: An integrated framework for the Convention's water-related guidance
Handbook 9	River basin management: Integrating wetland conservation and wise use into river basin management
Handbook 10	Water allocation and management: Guidelines for the allocation and management of water for maintaining the ecological functions of wetlands

Ramsar Handbooks

Handbook 11	Managing groundwater: Managing groundwater to maintain wetland ecological character
Handbook 12	Coastal management: Wetland issues in Integrated Coastal Zone Management
Handbook 13	Inventory, assessment and monitoring: An integrated framework for wetland inventory, assessment and monitoring
Handbook 14	Data and information needs: A framework for Ramsar data and information needs
Handbook 15	Wetland inventory: A Ramsar framework for wetland inventory and ecological character description
Handbook 16	Impact assessment: Guidelines on biodiversity inclusive environmental impact assessment and strategic environmental assessment
Convention pillar 2: Ramsar sites designation and management	
Handbook 17	Designating Ramsar Sites: Strategic framework and guidelines for the future development of the List of Wetlands of International Importance
Handbook 18	Managing wetlands: Frameworks for managing Ramsar Sites and other wetlands
Handbook 19	Addressing change in wetland ecological character: Addressing change in the ecological character of Ramsar Sites and other wetlands
Convention pillar 3: International cooperation	
Handbook 20	International cooperation: Guidelines and other support for international cooperation under the Ramsar Convention on Wetlands: Companion document
Handbook 21	The Ramsar Convention Strategic Plan 2009-2015: Goals, strategies, and expectations for the Ramsar Convention's implementation for the period 2009 to 2015

1996: wetlands for water & water for wetlands

- **COP6: Brisbane**
 - Full recognition that Ramsar mission cannot be achieved without attention to water
 - Adopted **Resolution VI.23 on Ramsar and water**
 - recognized the "important hydrological functions of wetlands, link between water resources and wetlands"
 - recognised freshwater quality and quantity as vital for maintaining coastal and marine ecosystem services – e.g. fisheries
 - ... and set out a range of actions

Global trends in biodiversity

- Clear that 2002 biodiversity target
“By 2010, to significantly reduce the rate of loss of biodiversity”
- was not being met by the governments of the world
- **State** of biodiversity continues to decline
- **Pressures** continue to increase
- **Responses**, whilst increasing, have slowed down since target set

Source: Butchart et al. Science, May 2010

We know what is driving wetland loss ...

Millennium Ecosystem Assessment (MA) in 2005:

“degradation and loss of wetlands (both inland and coastal) is continuing more rapidly than for other ecosystems”

Frequency of threats to Ramsar sites:

- Reported by Parties in Ramsar Information Sheets
 - Water regulation
 - Agricultural impacts
 - Overall land-use change

2008: The “Changwon Declaration”

- Powerful key messages for decision-makers managing **other** sectors (not the “biodiversity-converted”)
 - Water
 - Climate change
 - Human health
 - Energy
 - Spatial (land-use) planning
 - etc

2008: The “Changwon Declaration”

To close this “water gap”, we need to:

- use our available water more efficiently;
- stop our wetlands from becoming degraded or lost
- wisely manage our wetlands ... **wetlands are the major source of water we have ...**

Current & future challenges

- Despite the 40 years of global efforts of implementing Ramsar our wetlands (and resources and services) continue to be in serious trouble, and
 - their capacity to deliver all the benefits people get from them is declining

Current & future challenges

- Biodiversity conservation *per se* has not delivered globally ...
- Ramsar has not delivered sufficiently
- The ‘biodiversity sector’ must change its own approach and stop just talking to ourselves about how important are wetlands and wildlife
- **Our urgent priority now and for the future must be to come out of the “biodiversity silo”**

Current & future challenges

- To work to increase greatly the grasp and understanding by *all sectors of government and society* that

– **Your business success depends, and will continue to depend, just as much on the natural infrastructure of wetlands and the water they deliver**

– as does biodiversity business...

Lovmæssige implikationer

- Ramsar konventionen er ikke et regulerende regime i sig selv og der er ikke sanktionsmuligheder
- Men det er en international aftale, der er bindende som en international lov i sin egen ret
- Konventionen er baseret på en forventning om gennemsigtighed og accountability.
- Hvis man ikke lever op til dette, kan det føre til politisk og diplomatisk "discomfort" i højt profilerede internationale fora eller medierne
- Ramsar kravene integreret i national lov har en direkte effect ved nationale domstole

Article 2

- Each Contracting Part shall designate suitable wetlands within its territory for inclusion in a List of Wetlands of International Importance..
- Each party shall designate at least one wetland to be included in the list when signing this Convention

Legal implications

Article 2.3 siger "inklusion af et område på listen over Ramsarområder overruler ikke landets nationale suverænitet"

Motivation og gevinst og ikke pisk og bøder..

Article 3

3.1. The Contracting Party shall formulate and implement their planning so as to promote the conservation of the wetlands included in the List, and as far as possible the wise use of wetlands in their territory

3.2. Each Contracting Party shall arrange to be informed at the earliest possible time if the ecological character of any wetland in its territory and included in the List has changed, is changing or is likely to change as a result of human interference and should pass on information without delay to the Secretariat

Artikel 4

4.1 of the Convention provides that

"each Contracting Party shall promote the conservation of wetlands and waterfowl by establishing nature reserves on wetlands, whether they are included in the List or not, and provide adequately for their wardening".

Article 6

6.1. The Contracting Parties shall as the necessity arises convene Conferences on the Convention

6.2. - To discuss the implementation etc.

6.3. Parties shall ensure that those responsible at all levels for wetlands management shall be informed and take into consideration recommendations of the Conferences..

Article 7

7.1. The representatives of the Contracting Parties at such Conferences should include persons who are experts on wetlands or waterfowl by reason of knowledge and experience gained in scientific, administrative or other appropriate capacities.

Article 8 – sekretariatets rolle

- IUCN skal være vært for Ramsar sekretariatet
- Sekretariatet skal assistere arrangere partskonferencerne
- Administrere listen af internationale vådområder og informeres vedr. enhver nyudpegning, ændring eller ophævelse af Ramsarområder
- Informeres om ændring i økologisk status
- Videregive anbefalinger fra partskonferencerne vedr. ændringer i Listen af vådområder af international betydning

Nogle anbefalinger i resolutioner

- Gennemføre miljøkonsekvensvurderinger
- Gennemføre nationale inventories
- Udarbejde nationale rapporter
- Betale kontingent
- Opfordre til research vedr. vådområder
- Træne personale indenfor vådområde research og forvaltning
- Udvikle forvaltningsplanlægning for Ramsar sites

Ramsar Information Sheet

Information Sheet on Ramsar Wetlands (RIS)

Category approved by Recommendation 4.7 of the Conference of the Contracting Parties

1. Date this sheet was completed/updated:
2 May 2002

2. Country: United Republic of Tanzania

3. Name of wetland: The Kilombero Valley Floodplain

FOR OFFICE USE ONLY.

DD MM YY
25 04 02

Designation date

Site Reference Number
1 T 2 0 0 3

2012 RIS – What is it?

NEW and **ELECTRONIC** format of the RIS

It is a **MONITORING TOOL** - baseline and RIS Updates

New Ramsar Sites and all Updates!

Enters into force January 2015 or latest at COP12

STRATEGIC FRAMEWORK - resolution XI.8

Ramsar Information Sheet (RIS)

- ALL Parties have at least 1 Ramsar Site
- All Parties have filled in a RIS
- Core in the RIS is Ramsar criteria for designation
- 2012 RIS contains 35 themes to be addressed

2012 RIS - List of context

Part 1. Administrative and locational details

- Part 1.1 About this form; Part 1.2 About the site's location

Part 2. Why is this site internationally important? (Criteria for designation)

Part 3. What is the site like? (Ecological character description)

- Part 3.1 Ecological components; Part 3.2 Ecological processes
- Part 3.3 Ecosystem services

Part 4. How is the site managed? (Conservation and management)

- Part 4.1 Land tenure and responsibilities ('Managers')
- Part 4.2 Ecological character threats and responses ('Management')

Part 5. Providing additional information relevant to this Ramsar Site

Part 2 Criteria for designation

Field 12

1	2	3	4	5	6	7	8	9
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

- **Criterion 1:** Representative, rare or unique natural or near natural wetland types
- **Criteria 2-9:** Biodiversity including birds, fish, threatened communities, non-avian species

2012 RIS Field 20

Water permanence	Presence?	Changes in RIS update			
		No change	Increased	Decreased	Unknown
Usually permanent water present, or	☐	☐	☐	☐	☐
Usually seasonal, ephemeral or intermittent water present	☐	☐	☐	☐	☐
Unknown	☐	☐	☐	☐	☐
Source of water that maintains character of the site		Predominant water source?			
Water inputs from rainfall (is this the predominant water source?)	☐	☐	☐	☐	☐
Water inputs from surface water	☐	☐	☐	☐	☐
Water inputs from groundwater	☐	☐	☐	☐	☐
Mainly water	☐	☐	☐	☐	☐
Unknown	☐	☐	☐	☐	☐

Gennemgang af national rapport

Implementering af Ramsar konventionen i Grønland - gennemgang af status, mangler og prioriteter

Andreas Lysholt Mathiasen
Thorshavn, 12 september 2014

Indhold

- Baggrund
- Vidensgrundlag og anbefalinger
- Status for implementering af Ramsar i Grønland
- Udfordringer ifm. monitoring
- Fremadrettede prioriteter

Baggrund

- I 1987 blev 11 områder i Grønland udpeget og inkluderet i Ramsarkonventionen.
- Udpegningen skete på baggrund af vandfugle, mest gæs, og andre fugle, der yngler i Arktis.
- Vådområderne dækker mere end 13.000 km²
- Et 12. Ramsarområde er udpeget efterfølgende - "Ørsted Dal" i Nordøstgrønland.

Testet skives ind i sidehovedsidedefod 26-11-2014 3

Vidensgrundlag/statusrapporter

- Begrænset udpegningsgrundlag 1987.
- Statusrapporter 1990, 1993 og 1996 (DK).
- **2001 statusrapport** over alle Grønlands Ramsarområder som forberedelse af implementering af konventionen (Støttet af DK MST)
- Områderne opfylder stadig kriterierne og er fortsat vigtige habitater for vandfugle.
- **Anbefalinger:** Revision af grænseudtægninger, udarbejdelse af forvaltningsplaner samt monitoring.

Testet skives ind i sidehovedsidedefod 26-11-2014 4

Ramsar Advisory Mission 2009

Anbefalinger:

1. Ift. "Heden" – udpegning af kompensationsområde (effektueret 2011) samt behov for fortsat monitoring (effektueres af licenshaver).
2. Specifikke anbefalinger for Kitsissunguit og Aqajarua-Sullorsusaq i Nordvestgrønland (forvaltningsplaner)

Generelt:

1. Implementering i lovgivning
2. Monitoringsstrategi for alle Ramsarområder
3. National opgørelse over vådområder (inventory) og deres typer (jf. Resolution IX, 1)
4. Opdatering af Ramsar site information (on site visits)
5. Udvidelse af biodiversitetens hot spot analyse til hele Grønland (effektueret ultimo 2014*)

Testet skives ind i sidehovedsidedefod 26-11-2014 5

Status for implementering og sekretariatets anbefalinger

- **Indrapporterer** separat for Grønland i samarbejde med Danmark.
- **Fredningsbekendtgørelse** for Kitsissunguit (2008), Ramsarkonventionens principper forsøgt anvendt, herunder principper vedr. zoner, wise use og inddragelse af lokalbefolkningen.
- En række **artsfredningsbekendtgørelser** har desuden virkning for konventionens implementering, eks. fangst af fugle.
- **Miljøkonsekvensvurderinger** udføres.
- Aktiviteter til styrkelse af **awarenes og informationsniveau**.

Testet skives ind i sidehovedsidedefod 26-11-2014 6

Udfordringer fremadrettet

Implementering i national lovgivning – primært fokus i 2014

- Ramsarbekendtgørelse påbegyndes i oktober 2014. Integration med "netværksprojekt" og revideret fuglebekendtgørelse (fangst).
- Hjemmel i Landstingslov om naturbeskyttelse fra 2003, der sætter rammerne for fredning af landarealer, ferske- og salte vande.
- Fredningsbekendtgørelse for Mudderbugten under udarbejdelse – mangler høring og lovt teknisk behandling.

Forvaltningsplaner:

- Behov for prioritering – fokus på områder med menneskelig aktivitet.
- Udarbejdet 2 forvaltningsplaner i nært samarbejde med lokale myndigheder – men lagt på is. Genoptages 2015.

Øvrigt

RIS opdatering

Tekst skrevet ind i sidehovedsidedef 26-11-2014 7

Monitering er en udfordring...

- Lange distancer
- Minimal infrastruktur
- Mangel på baselines
- Mangler msk ressourcer

= monitorering af økosystemer og bestandsvurdering forbundet med store omkostninger og tidsforbrug

8

Monitering ved råstofprojekter

9

Summing up...

Prioriteter kortsigtet:

1. Udarbejdelse af Ramsarbekendtgørelse, der implementerer bestemmelser for fredning og bæredygtig udnyttelse af områderne (2014)
2. Genoptagning af arbejdet med forvaltningsplaner for Kitsissunguit og Aqajua-Sullorsuaq, herunder genskabe kontakt til lokale myndigheder (2015)
3. Strategi for beskyttede områder i 2015 (bl.a. CBD og Ramsar-kriterier)

Prioriteter langsigtet:

1. Forvaltningsplaner for øvrige relevante områder
2. Sikre bedre information om Ramsarsites, herunder udvikling af en monitoreringsplan.

Ramsar konventionen i nordiske småsamfund 11. - 12. sept. 2014 i Tórshavn

Guðríður Þorvarðardóttir

Vedtagelse og træde i kraft

- Konventionen blev vedtaget i Ramsar i Iran, 2. februar 1971, og trådte i kraft 21. december 1975.
- Islands vedtagelse den 2. december 1977; trådte i kraft den 2. april 1978, se bekendtgørelse *Stjórnartíðindi C 1/1978*.
- Island har 6 Ramsar områder, total 128.660 ha.

Íslands deltagelse ????

- Projekt - program: Umhverfisráðuneytið med samráð /samarbejde ved Umhverfisstofnun
- Udførelse: Umhverfisstofnun
- Deltagelse: Umhverfisstofnun
- Information: Umhverfisstofnun og Náttúrufræðistofnun Íslands

Forpligtelser

De lande, der har tilsluttet sig konventionen er forpligtet til at:

- udpege mindst et Ramsarområde og
- til at fremme beskyttelsen af vådområder ved at oprette reservater.

Alle området's arter af dyr og planter skal beskyttes mod overudnyttelse for at bevare det naturlige miljø

Forpligtelser

- Udnyttelsen af vådområderne skal ske på en bæredygtig måde.
- Forvaltningen af områderne skal tilgodeses dets kvaliteter.
- Sikre at en udnyttelse af området's rekreative muligheder ikke forringer området's værdi.

Ramsar definition vådområder

Definitionen omfatter blandt andet strandenge, ferske enge, fjorde, moser og søer samt brakke og salte lokaliteter, som er mindre end 6 meter dybe.

- Områderne er ikke kun vigtige for fugle, men har også betydning for andre organismer. For eksempel vigtige gyde- eller opvækstområder for fisk.

Beskytte vådområder af international betydning

Hvis det opholder sig mere 20.000 individer af en art i området eller hvis der findes mindst 1 % af en art eller underart i området regnes det for at være af international betydning.

World Wetlands Day

Hvert år fra 1997 har Ramsar fejret den 2. feb. /2. sep. *World Wetlands Day*. 2014 er temaet **vådområder og landbrug**.

Målet er b.a. at styrke information og kundskab om hvor vigtig vådområder er i fordel for land og dets befolkning men også at styrke kundskab om Ramsarkonventionen

Ramsar Information Sheet

- Hvert 6 år skal rapportering (RIS-formular) for hvert Ramsar vådområde sendes til Ramsar kontoret. I rapporteringen skal der redegøres for tilstanden og den fremtidige prognose for udviklingen af vådområdet og dets arter.
- Hjælp er på Ramsar hjemmeside: *Explanatory Note and Guidelines for completing the Information Sheet on Ramsar Wetlands*.

National Report

- National Reports skal sende ca 1 år inden COP møde. Det er en vigtig oversigt bl.a.:
 - Af landets erfaring,
 - Monitoring af konventionens udførelse,
 - Fælles udnyttelse af information knyttet til konventionens aktion
- Problemer og løsning

National Ramsar Wetland Committee

- Er en tværfaglig udvalg der mødes 1 – 2 gange om året.
- Udvalget er konsultativ for Ministeriet angående opgaver i sammenhæng med konventionen.

- Rapport: *National Ramsar/Wetlands Committees across the six Ramsar regions: diversity and benefits*
http://www.ramsar.org/pdf/strp/NRC_final_en.pdf

Hvad er lavet

- Island har fået 6 Ramsar områder.
- Vi har bestemt at oprette en “National Ramsar Wetland Committee” – konklusion fra COP mødet i Kushiro i Japan 1993.

Island - generelt

- Entreprenører og de som planlægger for byer og kommuner skal tage hensyn til konventionen.
- Inden Miljøstyrelsen giver tilladelse til udførelse (d.v.s. veje, el-mast, dæmning eller anden form af konstruktion) bør Natur Instituted give kritik om eventuel påvirkning på naturen.

Tue økosystem i Guðlugstungur Ramsar område.
(tue= e: tussocks)

Ljósir. Guðmundur Guðjónsson

Status – Guðlaugstungur

hvað er lavet? – hvað er gætt godt og hvað mindre godt

- Fredet 2005
- RIS fra 2013
- Ingen Handlings og forvaltningsplan
- Forberedelse af udnævnelse til Ramsar – Natur Historisk Institut.
- Optaget som Ramsar område i 2013.
- Ingen visitor centre.

Flok af gæs på en sø i nærheden af Snæfell
Ljósm. Skarphéðinn Þórisson

Snæfell og Eyjabakkur

hvað er lavet? – hvað er gætt godt og hvað mindre godt

- Del af Vatnajökull National Park.
- Sidste RIS er fra 2013.
- Forberedelse af udnævnelse til Ramsar – Natur Historisk Institut.
- Optaget som Ramsar område i 2013.
- Handlings- og forvaltningsplan.
- Ingen speciel visitor centre – men en for hele national parks området.

Andakill fugle økosystem reservat og Ramsar område 18/02/13
Areal: 3,086 ha, Beliggenhed: 64°33'41"N 021°46'09"W.

Foto: Björn Þorsteinsson

Andakíll fugle økosystem

hvað er lavet? – hvað er gætt godt og hvað minna gott

- Fredet í 2002 og 2011.
- Forberedelse af udnævnelse til Ramsar - Agricultural University of Iceland (LBHI)
- Sidste RIS er frá 2013.
- Optaget som Ramsar område í 2013.
- Special kontrakt mellen LBHI og Miljóstýrelsen om opsyn med området.
- Ingen handlings- og forvaltningsplan.
- Ingen visitor centre men

Hvanneyri - Váðområde-centre

- Bæskyttelse af enestående váðområder.
- Forskning af váðomráðernes biologi og funktion.
- Forskning tilknyttet genoprettning af váðområder.
- Styrke uddannelse om viden om váðområder.
- Gøre váðområder tilgængelig for friluftsliv og oplysning.
- Deltage i international forskning eller undersøgelse og samarbejde i forbindelse med viden om váðområder

Hele Hvanneyri jorden (the Agricultural University of Iceland) samt en del af nærliggende privat land, ligger innen Andakíll økosystem reservatet.

UNIVERSITY OF ICELAND
AGRICULTURAL UNIVERSITY OF ICELAND

Forskning og friluftsliv. Samarbejde mellem forskere og amatører. (Agricultural University of Iceland and Fuglavernd-BirdLife Iceland)

UNIVERSITY OF ICELAND
AGRICULTURAL UNIVERSITY OF ICELAND

Grunnafjörður Ramsar område 24/06/96
Areal: 1,470 ha Beliggenhed: 64°23'N 021°55'W

Grunnafjörður mens springflod
Foto: Hugí Ólafsson

Grunnafjörður

hvad er lavet? – hvad er gået godt og hvad mindre godt

- Fredet i 1994
- Sidste RIS er fra 14. des. 1995.
- Optaget som Ramsar område i 1996.
- 1. aug. 2012, informerer at den nye vej skal ikke ligge over elvens udløb (flodmunding).
- Ingen handlings- og forvaltningsplan.
- Ingen visitor centre.

- Myvatn-Laxá Ramsar område 02/12/77
- Areal: 20,000 ha beliggenhed: 65°40'N 017°00'W

Skov og vådområde i Neslönd, den nordlige del af Myvatn – Laxá Ramsar vådområde. Meget vigtigt rugetidsplads og adgang begrænset om rugetiden.

Store ændringer på reservatets areal blev med ændringer af loven i 2004.

Nu er Ramsar områdets areal større end natur reservatet.

Mývatn og Laxá

hvad er lavet? – hvad er gået godt og hvad mindre godt

- Først fredet ifølge lov 36/1974.
- Optaget som Ramsar område i 1977.
- Sidste RIS er fra 19. nov. 1992.
- Nu fredet ifølge lov 97/2004 (mindre område).
- Handlings- og forvaltningsplan 2011-2016.
- Reglement om vern 665/2012.
- Reglement om forskningscenter (RAMÝ) 664/2012.

Mývatn og Laxá

hvad er lavet? – hvad er gået godt og hvad mindre godt

- Speciel fredning af „kúluskítur“ grøn alge 523/2006.
- Visitor center – information om Ramsar minimalt.
- Naturvejleder – hele året og flere om sommaren.

Areal: 37,500 ha Beliggenhed; 64°35'N 019°15'W

Kortet viser nuværende Natur reservat og Ramsar område (- - -) og forslag til en forstørrelse af Nature reservatet (- - -)

kort: Environment Agency

Þjórsárver „Palsa“ mose.

Foto: Sigbrúður Lónsdóttir

hvad er lavet? – hvad er gået godt og hvad mindre godt

- Fredet 1981 og revederet 1987.
- Optaget som Ramsar område i 1990.
- Sidste RIS er fra 19. nov. 1992.
- Har ikke handlings- og forvaltningsplan.
- Naturvernplan – forslag om at forstørre området.
- Naturvejleder besøger området om sommeren.
- Visitor center – ikke fra Miljøstyrelsen, men Landsvirkjun har visitor centre i Årnes men der findes intet om Ramsar.

Hvad mangler - Island

- RIS mangler for de 3 eldre områder, Mývatn & Laxá, Þjórsárver og Grunnafjörður.
- Udpege nye områder – eventuelt vægt på fuglefjeld og havfugle.
- Mere information til almenhed, planere, entreprenorer o.s.v.

- Sjældent deltagelse i „Ramsar Wetland Day“ 2. feb og/eller 2. sept.
- Arbejde med nye forslag til Ramsar områder.
- Gøre færdig at oprette „Ramsar Wetland Committee“ for Island.
- Vi mangler at gøre færdig „National Reports“ for COP12“

Ramsar kontoret besøg & forespørgsel

- Ramsar Advisory Missions: Report No. 30, Mývatn-Laxá, Iceland (1992).
- Brev fra okt 2002 angående økologiske endringer på grund af forstørrelse af kraftværket i nærheden af Þjórsárver.
- Ramsar Advisory Mission: No. 76 Mývatn-Laxá region, Iceland (2013).

Samarbejde

Inge Thaulow, CAFF National Representative, Greenland and Secretary General Anada Tiéga signed the paperwork at a CAFF side event "For Peat's Sake! Arctic Wetlands in a Warming World" that discussed the status, trends and conservation of Arctic wetlands.

Fra CAFF hjemmeside

Også se på Ramsar hjemmeside samarbejde mellem CBD og Ramsar

Håndbøger; de hjælper – men oft mangler resurser og tid

- Håndbog om udpegelse af Ramsar områder.
- Håndbog om handling og forvaltning af vådeområder.
- O.s.v.

- http://www.ramsar.org/cda/en/ramsar-pubs-handbooks-ramsar-toolkit-21323/main/ramsar/1-30-33%5E21323_4000_0

- Ramsar NorBalWet møde i Lille Vildmose 2.-5. sep. 2014
- 8TH EUROPEAN RAMSAR MEETING 20. – 24. oct. 2014:
- **12th Meeting of the Conference of the Parties (COP12)** i Punta del Este, Uruguay, 1 to 9 June 2015.

2011 – 2014

- 2011, mars
 - 3 områder udvalgte
- 2011, august
 - Arbejde med RIS
 - L. Dinesen og G. M. Gíslason
- 2012, juli
 - Ramsar COP11
- 2013, mars
 - Ministeren og kommuner
- 2014
 - Ramsar komité for Nólsoy
 - Handlingsplan for Nólsoy
 - Borgermøde
- 2011 - 2014
 - Populations monitoring
 - Lunder på Mykines
 - Stormsvaler på Nólsoy
 - Lomvler på Skúgvoy

LESSON LEARNED

- Langsom process
 - Naturforvaltning mangler
 - Bottom-up...?

- Åland har inte själv ratificerat Ramsar konventionen, men eftersom Finland har gjort det före Ålands självstyrelse från år 1993, anses det att konventionen gäller direkt även på Åland
- Finland har inte ratificerat protokollet från år 1994
- Miljö Ålands behörighet

- 2 Ramsarområden på Åland, sammanfaller med Natura 2000 :

Björkör-Lågskär 220 ha land 6 536 ha vatten

Signillskär-Märket 400 ha land 22 100 ha vatten

<http://aland.maps.arcgis.com/apps/SimpleMapView/index.html?appid=b49d5c47a96548cb855a2cfbad67c577>

- Finns inte skötselplaner
- Ingen aktiv uppföljning av vattenområden
- 2 fågelstationer
- Miljöministeriet rapporterar
- Article 6: meetings of contracting parties: ?
- Financing regulations of the contracting parties + budget ?

Tack!

- Hej!
- Finland ratificerade konventionen om biologisk mångfald 1994 (Förs 78/1994), så ikraftträdandet borde ha följt nuvarande självstyrelsens bestämmelser. Jag kan dock inte i min lista hitta att konventionen tillställts lagtinget för bifall, men då uppgifter från den här tidpunkten inte heller hittas på lagtingets hemsida skulle jag vilja rekommendera att du kontaktar lagtingets kanslissekreterare Annette Gammals för att säkerställa om konventionen skickats till lagtinget eller inte.
- Cartagena-protokollet om biosäkerhet har dock tillställts lagtinget (RP 26/2003-2004).
- Vänliga hälsningar,
- Pamela.

Målerettet forvaltning i små forvaltninger

Implementering af Ramsar konventionen og Biodiversitetskonventionen i nordiske små samfund 11 – 12. september 2014 i Tórshavn

Lars Dinesen, STRP member

Ramsar Convention Secretariat
28 rue Mauverney, CH-1196 Gland (Switzerland)
Tel. +45 7254 4830; ladin@nst.dk

Join us: www.facebook.com/RamsarConventionOnWetlands

www.ramsar.org

forvaltningsplanlægning

- Forside (fx appetitvækkende billede)
- Forord (fx lokal decision-maker?)
- Kort introduktion (fx Ramsar kontekst, planens legale status, indhold af plan, formål med plan etc.)
- Områdebeskrivelse (fx kriterier for udpegning og generel beskrivelse samt økologisk karakteristik)
- Trusler (fx trusler mod kriterier og områdets økologisk status)

forvaltningsplanlægning II

- Status for området (fx biodiversitet inkl. kriterier for udpegning samt økologisk karakter, RIS)
- Overordnet målsætning for Ramsar området (fx hvad er de vigtigste features og mål)
- Overveje konkrete målsætninger (evt. mål for specifikke naturværdier eller hydrologi etc.)
- Indsatsprogram / handlingsprogram (fx action plan med deadlines, der kan revideres løbende eller hvert x år)
- Overvågning (fx af udvalgte indikatorer se også RIS)

økologisk karakter

The concept of "international importance" is not the same thing [as ecological character] and should not be used as a site management target.
Every wetland has ecological character, but only some wetlands have international importance.

2012 RIS Part 3 Ecological character

Field 13.

What are the critical ecological components, processes and services that determine the ecological character of this Ramsar Site?

Please describe which of the ecological components and ecological processes are critical to determining the ecological character of this Ramsar Site.

2012 RIS Ecological processes

Part 3.2 Ecological processes

This section is not intended for completion as part of a standard RIS, but is included for completeness as part of the agreed format of a 'Full' Ecological Character Description (ECD) outlined by Resolution X.13

Primary production
[Ecological Character Description (2008): field not intended for completion as part of a standard RIS submission] Field #13 from 2008 Ecological Character Description Sheet

Nutrient cycling
[Ecological Character Description (2008): field not intended for completion as part of a standard RIS submission] Field #13 from 2008 Ecological Character Description Sheet

Carbon cycling
[Ecological Character Description (2008): field not intended for completion as part of a standard RIS submission] Field #13 from 2008 Ecological Character Description Sheet

Animal reproductive productivity
[Ecological Character Description (2008): field not intended for completion as part of a standard RIS submission] Field #13 from 2008 Ecological Character Description Sheet

Vegetational productivity, pollination, regeneration processes, succession, role of fire, etc.
[Ecological Character Description (2008): field not intended for completion as part of a standard RIS submission] Field #13 from 2008 Ecological Character Description Sheet

2012 RIS field 6

4b) Has the ecological character of the Ramsar Site (including applicable Criteria) changed since the previous RIS?

No ☐ Yes ☐ If Yes, are the changes:

Positive ☐ or Negative ☐

If Yes, are the changes the result of (tick each category which applies):

Changes resulting from causes operating within the existing boundaries? ☐

Changes resulting from causes operating beyond the site's boundaries? ☐

Changes resulting from causes operating both ☐

2012 RIS Field 26

Part 3.3 Ecosystem services

26. Ecosystem services/benefits

Please indicate the presence or absence of all relevant ecosystem services/benefits currently provided by the site in column a). If it is possible to assess the relative importance of each ecosystem service provided by the site, this can be scored 6-3 in column b) as follows:

0 = not relevant for site
1 = present but low importance/extent or significance
2 = present, medium importance/extent or significance
3 = present, high importance/extent or significance

Ecosystem service	Examples	a) Presence/absence of service	b) If possible, score 6-3 for each service provided by the site
Provisioning Services – products obtained from the ecosystem such as food, fuel and fresh water			
Food for humans	Subsistence for humans (e.g., fish, medicines, grains)	☐	☐
Fresh water	Drinking water for humans and/or livestock	☐	☐
	Water for irrigated agriculture	☐	☐

2012 RIS Field 30

Part 4.2 Ecological character threats and responses ("Management")

30. Factors (actual or likely) adversely affecting the site's ecological character, including changes in land and water use and development projects

Factors adversely affecting the site's ecological character	Is the character:		Within the Ramsar Site		Changes at RIS update		In the surrounding area		Changes at RIS update	
	actual (happening)	potential (likely)	No change/ increase/ decrease/ unknown	No change/ increase/ decrease/ unknown	No change/ increase/ decrease/ unknown	No change/ increase/ decrease/ unknown	No change/ increase/ decrease/ unknown	No change/ increase/ decrease/ unknown	No change/ increase/ decrease/ unknown	
Human settlements (non-agricultural)										
Housing and urban areas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Commercial and industrial areas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tourism and recreation areas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Unplanned development	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Agriculture & aquaculture										
Animal and personnel	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

2012 RIS Field 6

Field 6c) Changes to the ecological character of the Ramsar Site

Please describe any changes to the ecological character of the Ramsar Site, including in the application of the Criteria, since the previous RIS for the site.

i) If the change of ecological character is negative and human-induced, has an Article 3.2 report been submitted to the Secretariat?	YES	NO
	☐	☐

2012 RIS - Part 3

Economic valuation

2012 RIS Field 26

Have studies or assessments been made of the economic valuation of the ecosystem services provided by this Ramsar Site

• YES NO UNKNOWN

2012 RIS - Part 4

How is the site managed?

2012 RIS Field 32 Management

NorBalWet and peat

Lille Vildmose, Denmark

Ramsar Site designation

Criterion 1: Representative wetland
Climate regulation (1 vi)

Criterion 2:
Threatened Ecological Communities

Restoration of raised bog

a) degraded, b) natural

Criterion 1.

- Designation due to hydrological importance:
- vi) have a **major hydrological influence** in the context of at least **regional climate regulation or stability** (e.g., certain areas of cloudforest or rainforest, wetlands or wetland complexes in semi-arid, arid or desert areas, **tundra or peatland systems acting as sinks for carbon**)

Konsekvensvurderinger

Kan måske lære af EU habitatdirektivet?

Konsekvensvurderinger

Habitatdirektivets artikel 6.3

Habitatbekendtgørelsen:

- skærpede regler for planlægning, tilladelser m.v.

Sektorlovgivning (udenfor MIM):

Fiskeri-, energi-, kystbeskyttelses-, havne-, bygge love.

suppleret
med anmeldelsesordning for visse aktiviteter på land
(skovlov + naturbeskyttelseslov)

Konsekvensvurderinger

Oversigt over Habitatbekendtgørelsens regler om administrationen af Natura 2000-områderne (bek. nr. 408/2007 med senere ændringer)

- Planlægningsforbud
- Foreløbig vurdering
- Egentlig konsekvensvurdering
- Konsekvensen af konsekvensvurderingen
- Fravigelsesmuligheder

Konsekvensvurderinger

Planlægningsforbud

Der må ikke

- udlægges nye arealer til byzone eller til sommerhusområde,
- planlægges en række infrastruktur- og tekniske anlæg,
- udlægges nye områder med råstofindvinding.

Enkelte undtagelser, herunder foranstaltninger, der vil medføre forbedringer af naturforholdene.

I særlige tilfælde kan Naturstyrelsen give tilladelse – OBS:
Træder ikke i stedet for efterfølgende foreløbig vurdering og evt. konsekvensvurdering.

Konsekvensvurderinger

Hovedbudskaber

Natura 2000-områder

- **Procedurekrav** forud for vedtagelse af planer og afgørelser om godkendelser, dispensationer mv.

- **Krav til afgørelser**

Konsekvensvurderinger

Procedurekrav – Natura 2000-områder

Før der træffes afgørelse om godkendelser mv.:

- Skal det vurderes, om projektet i sig selv eller i forbindelse med andre projekter eller planer kan påvirke et Natura 2000-område (udpegningsgrundlaget) væsentligt.
- Hvis projektet vurderes at kunne påvirke væsentligt, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets påvirkning af Natura 2000-området.

Konsekvensvurderinger

Procedurekrav (2)

- Der skal ses på udpegningsgrundlag og bevaringsmålsætning.
- Vurderingerne skal fremgå af afgørelsen.

Konsekvensvurderinger

Krav til afgørelse med konsekvensvurdering

- Der kan kun gives godkendelse, hvis det kan afvises, at projekter vil skade Natura 2000-området.
- Reglerne gælder, uanset om projektet påtænkes gennemført indenfor eller udenfor det udpegede område.
- Intet væsentlighedskriterium.
- Konklusionerne skal baseres på et forsigtighedsprincip.

Konsekvensvurderinger

Den korte version

- Krav om konsekvensvurdering af aktiviteter (planer og projekter), der kan påvirke områderne væsentligt – også udenfor områderne
- Særligt forsigtighedsprincip:
Tilladelse kan ikke gives og planer ikke gennemføres, medmindre skade kan afvises (omvendt bevisbyrde)

Konsekvensvurderinger

Hvad er væsentlig påvirkning?

Det nærmeste vi kan komme det i dag:
"Risikerer at skade bevaringsmålsætning"

Konsekvensvurderinger

Forsigtighedsprincippet

- Videnskabelig tvivl skal komme naturen til gode.
Der skal være sikkerhed for, at aktiviteten ikke vil skade.
- Eller sagt på en anden måde: Omvendt bevisbyrde

Konsekvensvurderinger

Kumulation

I sammenhæng med andre projekter både inden for og uden for Natura områderne.

Konsekvensvurderinger

Krav til dokumentationen

Bedste videnskabelige grundlag

På baggrund af videnskabelig vurdering:
Vished for ingen skade

Checklist

- Brainstorm
- Kortlægning af udfordringer og problemer vedr. vådområder og vand herunder forsyning og kvalitet samt biodiversitet
- Intern målsætning og strategi
 - Afdække videns behov og interesser

Checklist nationalt niveau

- Identifikation af Ramsar sekr. eller implementeringsgruppe inkl. AA og FP
- Etablering af National Ramsar Komite med deltagelse af vigtige sektorer
- Etablering og link til Ramsar forvaltningsgruppe på områdeniveau
- Implementeringsplan (inkl. budget)
- Wetland inventory (inkl. adgang til rent drikkevand)
- Gennemgang af national afrapportering

Checklist områdeniveau

- Forvaltnings komite for det enkelte område med deltagelse af interesser
- Målsætning på områdeniveau / mission
- Beskrivelse af områdets økologisk karakter
- Forvaltningsplan eller aktionsplan
- Overvågning af udvalgte parametre på områdeniveau, evt. definition af succeskriterier
- Gennemgang af Ramsar Information Sheet
- Formidling af området til besøgende
- Kommunikation af benefits til decision-makers

Checklist kommunikation

Kommunikation og samarbejde med CP

Aktiv deltagelse i NorBalWet og/eller COP

Formidling ift. børn og unge herunder skoler fx besøg til og formidling af Ramsar områder

Kommunikation og formidling til Decision-makers